

*Nils Parelius:*

# Molde og Romsdal i krigstiden 1940 - 1945



lok 016.94839 P

Trykt med støtte fra  
Norges Hjemmefrontmuseum og Møre og Romsdal fylke.

Nils Parelius

**Molde og Romsdal i krigstiden**  
**1940 - 1945**

---

En bibliografi  
Med noen utdrag fra bøkene

---

Utgitt av Romsdalsmuseet

Omslaget viser et utsnitt av  
Axel Revolds maleri  
*«Kongen og Kronprinsen ved Molde 1940»*  
(Tilhører Oslo Handelsstands Forening)  
Klisjeene velvillig utlånt av  
H. Aschehoug & Co.

---

E. K. Hansens trykkeri  
Molde 1970

*Mens de spilte gamle stykker  
i vår blodige april,  
flertes teppet for et annet,  
vilt og ukjent skuespill,  
aldri øvet, aldri prøvet,  
jagende fra sted til sted —  
det var Norges skjebnedrama.*

— — —

Nordahl Grieg.

## Innledning

Bibliografien tar sikte på å registrere den litteratur som foreligger om Molde og Romsdal i krigstiden 9. april 1940 til 8. mai 1945. Litteratur hvor Molde og Romsdal bare nevnes uten nærmere omtale, er ikke tatt med. Det samme prinsipp er fulgt når det gjelder lokale publikasjoner som innskrenker seg til å nevne krigstiden. Bibliografien omfatter ikke avisartikler, unntatt i de tilfelle hvor de er inntatt i samleverk. I ett tilfelle har en imidlertid funnet grunn til å ta med en større serie avisartikler. Såvidt mulig er også billedstoff angitt.

Molde og Romsdal har fått en forholdsvis bred plass i litteraturen om krigsbegivenhetene i 1940. Det skyldes for det første den militære rolle distriktet kom til å spille. Alt 8. april kom Romsdalskysten i brennpunktet. I de noter som den britiske og den franske utenriksminister ved 6 tiden om morgenen overrakte utenriksminister Koht, ble det meddelt at allierte sjøstridskrefter samme morgen hadde lagt ut minefelter i norsk territorialfarvann på 3 steder langs kysten: Ved Stad, på Hustadvika og ved innløpet til Vestfjorden. — Vi vet nå at det i virkeligheten bare var det sistnevnte minefeltet som ble lagt ut. «Det andre minefeltet utenfor Bud nær Molde ble etter planen etablert ved at to jagere varslet trafikkerende om en fare som ikke eksisterte», skriver den britiske krigshistoriker dr. T. K. Derry. Men dette visste ikke norske myndigheter dengang, og den norske marine overtok patruljeringen utenfor Bud fra de britiske jegere som så trakk seg tilbake.

Da det tyske angrepet satte inn dagen etter, var Møre inf.-reg. nr. 11 en av de få militære enheter i Sør-Norge som fikk anledning til å gjennomføre en ordnet mobilisering. Åndalsnes ble hovedbase, og Molde subsidiær base for det britiske ekspedisjonskorps i Sør-Norge, «Sickleforce». De siste britiske tropper ble evakuert fra Åndalsnes 2. mai kl. 0200. — Sjøforsvarets overkommando, som hadde etablert seg i Molde den 21. april, forlot byen den 30. ved midnatt med et britisk transportskip. Om kvelden neste dag, den 1. mai, dro general Ruge med Hærens overkommando fra Molde med den britiske jager «Diana» med kurs for Tromsø.

På Nerland i Vistdalen hadde 2. divisjon under general Hvinden Haug sitt siste hovedkvarter. Her fikk generalen bemyndigelse til å kapitulere, som øverstbefalende for de norske styrker i Møre og Romsdal. Kapitulasjonen ble undertegnet på Rindal Gjestgiveri 3. mai. Samme dag ble forhandlingene fortsatt på Grand Hotell Bellevue på Åndalsnes, nå mellom general Hvinden Haug og den tyske generalløytnant Pellengahr.

Distriktet ble imidlertid ikke bare et militært sentrum. I noen hektiske dager i april var Molde landets faktiske hovedstad, idet Kongen, Kronprinsen, Regjeringen og en betydningsfull del av sentraladministrasjonen var samlet her, etter dramatiske ferder ned gjennom Romsdalen. Til Molde ble også Norges Banks gullbeholdning ført.

Det er naturlig at disse forhold har satt sine spor, såvel i den rent krigshistoriske litteratur som i de ikke få erindringer som er skrevet, både av militære og sivile. Blant de siste står utenriksminister Halvdan Kohts og statsråd Trygve Lies bidrag sentralt.

Okkupasjonstiden kom derimot ikke til å arte seg stort anderledes i Molde og Romsdal enn så mange andre steder i landet. Den rent okkupasjonshistoriske litteratur er da også meget sparsom. Men omkring i forenings- og firmahistorikker og ulike andre publikasjoner finnes det meget stoff som kaster lys over forskjellige sider av denne tiden. I det hele foreligger det således et ganske omfattende materiale om hvordan disse årene artet seg — med tyske okkupasjonstropper og russiske krigsfanger,

med nazifiseringsforsøk og motstandskamp — og alle dagliglivets problemer som krig og rasjonering førte med seg.

Foruten bøker og artikler på norsk, som naturlig nok utgjør hovedtyngden, omfatter bibliografien også skrifter på engelsk, fransk og tysk. Som et tillegg til fortegnelsen over den trykte litteratur er tatt med en oppgave over det utrykte materiale som er innsamlet av Molde Krigshistorienevnd og som beror i Romsdalsmuseets Krigshistoriske Avdeling.

Ved utarbeidelsen av bibliografien er benyttet Bibliografi til Norges Historie, utgitt av Historisk Forening, og Norsk Militærhistorisk Bibliografi, utgitt av Forsvarets Krigshistoriske Avdeling. De aller fleste av de oppførte skrifter har også vært gjennomgått, noe som har vært helt nødvendig, da det ikke alltid går frem av titlene om og hvor det forekommer stoff om Molde og Romsdal. Bibliografien inneholder også endel materiale som ikke finnes i de to foran nevnte bibliografier. Men den gjør likevel ikke noe krav på å være fullstendig, og må i det hele sees som det amatørarbeide den er. Offentliggjørelsen vil forhåpentlig bidra til at bibliografien kan bli supplert, slik at den etter hvert gjennom tillegg kan oppnå tilnærmet fullstendighet.

Verdifullt vil det også være å få registrert alt det stoff som finnes i dagspressen, både i lokalavisene og i Oslopressen, gjerne også i andre organer som eksempelvis *Deutsche Zeitung in Norwegen*. Noe i denne retning har vært gjort i Kristiansund, hvor «Registrering av kilder og litteratur vedrørende bybrannen i Kristiansund i 1940» er utarbeidet av gymnasiast *Anne Furseth*, etter lektor *Egil Husbys* initiativ. Bibliografien er trykt i Nordmøre Historielags årsskrift for 1968. I Molde og Romsdal er det all grunn til å følge eksemplet, og gjerne utvide rammen for registreringen. En systematisk innsamling av erindringsstoff vil også kunne gi meget verdifullt materiale.

---

I tilknytning til bibliografien er gjengitt noen spredte utdrag fra selve litteraturen. En har søkt å finne frem til karakteristiske avsnitt som kan kaste lys over vesentlige sider av krigstiden — både april-maidagene i 1940 og okkupasjonsårene. Men mere enn glimt kan det ikke bli, så rikt som stoffet er.

## Bibliografi

- 1 *Amdam, Per: Kjenner du Romsdal?* Molde 1950. 119 s., ill.  
S. 19-20. (Knausen og Glomstua med Kongebjørken april 1940).
- 2 *Amdam, Per: Fra Knalle til Storfirma S. Pettersson i Molde 100 år.* Molde 1969. 70 s., ill.  
S. 48-54: Krigsår. (Bilde fra bombingene 25/4 1940).
- 3 *Amdam, Per: Molde Håndverkerforening 1849 - 6. januar - 1949.* Molde 1949. 103 s., ill.  
S. 88-90: Den nye arbeidsdag.
- 4 *Arnesen, Finn: Våre flygere i kamp.* Luftkrigen i Norge 1940. Oslo 1962. 111 s., ill.  
S. 54-55: (Om Romsdalsfjord flygruppe).  
S. 56-65: Kampene i innlandet. (Åndalsnes, Setnesmoen m.v.)  
(s. 65 bilde av den eneste gjenværende Gloster Gladiatorjager, kamuflert på Setnesmoen). (Jfr. også s. 15 og 33).
- 5 *Bergsvik, Hans: Romsdal Lærarlag under okkupasjonen 1940/45.* Romsdal Krinslærarlag 1848—1948. Molde 1948. 159 s., ill.  
S. 138-148.
- 6 *Birkeland, Eiliv: Fra gammeldags landhandel til moderne vareomsetning.* Molde Kolonialkjøpmenns Forening 1914 til 1964. Oslo 1964. 23 s., ill.  
S. 8-10: Under jorda.  
10-11: Med kålrabi fra Gjermundnes.
- 7 *Birkeland, Eiliv: Molde Mandssangforening 100 år — 1866 9. september 1966.* Molde 1966. 81 s., ill.  
S. 53-61: 1940-1945. (Krigen kommer — Stille etter stormen — Sang i krigens år — Kriseår i byen).
- 8 *Birkeland, Eiliv og Roald Solø: A/S Istad Kraftselskap gjennom 50 år.* Molde 1968. 106 s., ill.  
S. 57.



9. *Bolstad, Jakob: Krigsdager og okkupasjonsår i Molde og Romsdal.* Dagboksnotater fra april dagene 1940 og okkupasjonstiden. Molde 1953. 104 s., ill.
- 10 (*Bolstad, Jakob*): *Molde Typografiske Forening 60 år. — Lokalpressen i Molde og Romsdal.* Molde 1966. 79 s., ill.  
 S. 19-20: Så kom det tyske overfallet i 1940.  
 S. 20-21: Organisasjonene får ny uønsket ledelse.  
 S. 42-43 (om Romsdals Budstikke).  
 S. 48 og 51 (om Romsdal Folkeblad).  
 Se også s. 59 og 67.  
 S. 73: NS-presserasjonalisering.  
 S. 74-75: Den illegale presse.
- 11 *Bolstad, Jakob: Avdeling 81, Molde av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.* 60 år 3. oktober 1968. Beretning om virksomheten. Molde 1968. 51 s., ill.  
 S. 24-25: Men så kom Hitlers krig og nye vansker.  
 (Tilsvarende avsnitt i 50-årskriftet 1958 s. 20-21).
- 12 *Bolstad, Jakob: Bygningsarbeidernes organisasjon i Molde. 50 år.* 1. august 1910 — 1. august 1960. Spredte trekk fra organisasjonens historie. Molde 1960. 40 s., ill.  
 S. 19: Styrets beretning for 1940.
- 13 *Bolstad, Jakob: Avdeling 55, Molde av Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. 40 års jubileum* 24. november 1962. Molde (1962). 28 s., ill.  
 S. 20-21: Så kom krigen og okkupasjonen.
- 14 *Bolstad, Jakob: Molde Møbelsnekkerforening Avd. 20 av Norsk Treindustriarbeiderforening 60 år 1908 — 18. oktober — 1968.* Molde 1968. 22 s., ill.  
 S. 9 og 21.
- 15 *Bolstad, Jakob: Bolsøy Arbeiderparti 1912—1962.* 9 s. Stenciltrykk uten å.  
 S. 4: (Om Olav Oksviks brev til innenriksdeptet 1941).
- 16 *Bolstad, Jakob: 110. O. F. Losje Nr. 11, Veøy 40 år — 28. mai 1962.* Jubileumsberetning. 36 s. Stenciltrykk. Molde 1962.  
 S. 11-12: Losje Veøy under okkupasjonen.
- 17 *Bolstad, Jakob: Molde og Omegns Idrettsforening 75 år. 1892 — 26. mars — 1967.* Molde 1967. 60 s., ill.  
 S. 30-31: Krigsår, nyordning og passivitet.

- 18 *Bolstad, Jakob: Molde Transportarbeiderforening avd. 161.*  
25 år. Molde 1961. Stenciltrykk. Molde 1961. 16 s.  
S. 4: I krigens og okkupasjonens skygge.
- 19 (*Bolstad, Jakob*): *Molde Arbeiderparti 1910—1960.* — *Molde*  
og Bolsøy Arbeiderkvinnelag 1935—1960. Stenciltr. Molde  
u. å. 16 pluss 5 s., ill.  
S. 13 og s. 5.
- 20 *Bolsøyboka. Tredje del Bind I.* Redaktør og medarbeider:  
Overrettssakfører J. Olafsen-Holm. Molde 1953.  
S. 205-206: *Einar Berg*: Skulen i okkupasjonstida 1940-45.  
S. 206-209: *Einar Berg*: Lærerstriden 1942.  
S. 276-294: *K. A. Gujord*: Forsyning og rasjonering under siste  
verdenskrig.
- 21 *Bolsøyboka. Tredje del Bind II.* Redaksjon: Asbjørn Heggem,  
Ansgar Berild og Einar Berg. Molde 1963.  
S. 431-434: *Einar Berg*: Kyrkja i okkupasjonstida 1940-45.  
S. 434-435: *Einar Berg*: Kyrkjestriden og sokneråda.
- 22 *Brandt, Willy: Krigen i Norge. I-II.* Oslo 1945 (1. utg. Stock-  
holm 1941).
- Brudeli, Paul*: Se «Romsdal i krig».
- Christensen, Chr. A. R.*: — Se «Vårt folks historie».
- 23 *Churchill, Winston S.: Den annen verdenskrig.* Oversatt av  
Trygve Withd. B. II. Oslo 1948, ill.  
Kap. 14 og 15. (S. 192 bilde av Alexandra Hotell i brann).
- 24 *Clarke, Dudley: Seven assignments.* London 1948. 262 s.  
«Forf. deltok som offiser i Sickforce Gudbrandsdal-Romsdal,  
omtales s. 81-173. — Se også oberst Jørgen Jensens omtale av  
boken i Norsk Militært Tidsskrift 108/1949 s. 213-30.)
- 25 *Dampierre, Robert de: L'Équipée d'une Légation de France.*  
(Norvege 1940). Paris 1945, ill. 180 s.  
S. 67 ff.: Chapitre VII Evacuation. (Omhandler turen gjennom  
Romsdal, via Åndalsnes, Åfarnes, Hjelset til Molde, oppholdet  
der, evakueringen med «Glasgow» 29. april. Reisen nordover i  
kap. VIII: De Molde a Tromsø s. 87 ff.)
- 26 *Derry, Thomas Kingston: The Campaign in Norway.* — Her  
Majesty's Stationary Office, London 1952. - Norsk utgave:  
Det britiske felttog i Norge 1940. Oversatt av oberst Jo-  
hannes Schiøtz. Oslo 1953. 315 s.  
(Om Åndalsnes og Molde s. 119 f., 138 f., 157 f.).

- 27 *Disen Unni: Kvinne i krig*. Oslo 1965. 206 s.  
 (Forf. som var sekretær for utenriksminister Koht, skildrer turen Stuguflåten-Åndalsnes-Molde, og oppholdet der, og avreisen Med «Glasgow», på grunnlag av dagbok). S. 43-51.
- Eikrem, Sivert* — se «Romsdal i krig».
- Ekre, Arne* — se «Romsdal i krig».
- 28 *Ellinger Tage: Den forunderlige krig*. Ringkøbing 1960. 165 s., ill. — En indledning af general Odd Lindbäck-Larsen, 6. Divisions stabssjef 1940.  
 Norsk utgave Oslo 1960, oversatt av Colbjørn Helander. 151 s., ill. (Et avsnitt om plyndringen av Bodø, den danske utgave s. 111, er utelatt i den norske utgaven, s. 104.).  
 (I den norske utgave skildres turen gjennom Romsdalen, s. 39 f., s. 40: «30. april Åndalsnes. s. 41. 1. mai De som kapitulerte og de som ikke ville. S. 41-43, her omtales overflytningen til Vikebukta, demobliseringsordren og i neste avsnitt: «2. mai. Juels-minne» fortelles om forfatterens ferd sammen med 3 fenrikker fra Øverås i Vestnes og nordover langs kysten.)
- 29 *Fiskergård, Peter: Vestnes og Tresfjord Brannkasse*. 1865 — 28. desember — 1965. Molde 1965. 136 s., ill.  
 S. 90-92: Krigsåra 1940-1945.
- 30 *Fiskergård, Peter: Romsdals Fiskevegnfabrik 50 år*. 26. april 1914 — 26. april 1964. Raufoss 1964. 16 s., ill.  
 S. 6: Krigs- og okkupasjonsår.
- 31 *Florelius, Sten: Fra Hamar til Romsdalen i april 1940*. Hendelser — Erfaringer. — Sanitetsnytt II/1965, s. 247-282, ill.
- 32 *Gleditsch, Nini og Kristian: Glimt fra kampårene*. Oslo 1954. 210 s.  
 (I kapitlet: «Happy Landing» skildres turen fra Stuguflåten til Åndalsnes og oppholdet der, s. 37-41. — I kapitlet «Bomber og gull» omtales Åndalsnes, Romsdalshorn st., turen til Molde og oppholdet der. I kapitlet «D/S Driva» skildres avreisen fra Molde med gullet, s. 52 f., se også s. 28.).
- 33 *Gotaas, Birger: Fra 9. april til 7. juni*. Episoder og opplevelser fra krigen i Norge. Oslo 1946. 237 s.  
 S. 55-64: (Romsdalen-Åndalsnes-Molde).
- 34 *Grieg, Nordahl: Flagget*. Oslo 1946. 159 s., ill.  
 I avsnittet «Gulltransporten» om Molde s. 17, om turen Romsdalen - Molde og reisen derfra s. 18-25.

- 35 *Grieg, Nordahl: Friheten*. Oslo 1945.  
(Diktet «Kongen», s. 59-60.)
- Gujord, K. A.* — se «Bolsøyboka».
- 36 *Hardman, Herbert A.: Royal Route through Norway*. Oslo 1965. 79 s., ill.  
Forf. som er britisk, fulgte i 1958 Kongens rute fra Oslo til Molde i april 1940.  
Chapter VI: Journey to the coast: Otta-Dombås-Åndalsnes. S. 63-69.  
Chapter VIII: Molde. S. 70-76. - Postscript s. 78, med overskrift «Alt for Norge».  
(De kontakter han nevner i Molde, uten navn, er hotelleier Arnold Hanekamhaug, fotograf Erling Birkeland og advokat Odd Lassen.)
- 37 *Heramb-Aamot, Herleik: Confectionsfabriken A/S Superb*. Bedriftshistorie 1905-1955. Oslo 1957. 110 s., ill.  
S. 69 f.: Confectionsfabriken i årene 1940-45. (S. 70-75 gjengis forfatterens dagbok for tiden 10. april - 2. mai 1940).
- Heen, Arne Randers* — se «Romsdal i krig».
- 38 *Howarth, David: Nordsjøbussen*. Oversatt av Hans Braarvig etter den engelske originalutgaven «The Shetland Bus.» Oslo 1952. 253 s., ill. kart.  
(Om Leif Larsen og hans kameraters ferd gjennom Romsdal i 1941 se. s. 70-73. Ruten er inntegnet på kartskisse s. 168-69. En betydelig mere detaljert skildring av begivenhetene finnes i Frithjof Sælen: Sjetlands-Larsen, — omtalt nedenfor).
- Huse, Elias P.* — se «Romsdal i krig».
- 39 *Kapelrud, Arvid S.: På vakt i Gudbrandsdalen april 1940*. Oslo 1945. 151 s., ill.  
(Bl. a.: Foto: Norske soldater som krigsfanger i Romsdalen. — Utsikten mot Romsdalsfjorden ble ikke hindret av hus lenger. Rasingen var fullstendig.  
I forordet heter det: «Det følgende er en menig soldats inntrykk fra kampdagene i april-mai 1940, slik forholdene artet seg i Gudbrandsdalen og Romsdalen.  
S. 102-104: Ned i Romsdalen.  
S. 104-107: Åndalsnes i brann.  
S. 107-113: Ferjestedet ved Afarnes.  
S. 113-116: Slutt i Sør-Norge (på Furset, Batnfjorden).  
S. 116-122: General Ruge tar avskjed med oss (Batnfjorden).  
S. 121-124: Vi møter forrædere (Nesjestranda-Afarnes-Mittet).

- S. 125-128: Ventetid (på en gård mellom Mittet og Åfarnes),  
S. 128-137: Sørover som fanger (turen via Åfarnes - Isfjorden -  
Åndalsnes - Romsdalen til Gardermoen).
- 40 *Kjelstadli, Sverre: Hjemmestyrkene I*. Oslo 1959. 491 s.  
S. 225 (om sabotasjegruppen «Fieldfare» i Romsdal, jfr. «Kompani Linge» I, ref. foran.)  
S. 430 (om gruppen «Diver» nær Åndalsnes, og «Fieldfare». - i  
fortegnelse over radiostasjonene ved frigjøringen.)  
S. 227 (Milorg.)
- 41 *Kjølås, Gerhard: Olav Oksvik* — mannen og politikaren.  
Trondheim 1969. 171 s., ill.  
Avsnittet «Krigsår og rømingferd», særlig s. 95-98 og 113-120.
- 42 *Koht, Halvdan: Frå skanse til skanse*. Minne frå krigsmånadene i Noreg 1940. Oslo 1947. 192 s.  
S. 90-100: Molde. (Turen ned Romsdalen, gjennom Åndalsnes til Molde. K. bodde på Knausen.)
- 43 *Kompani Linge I-II*. Oslo 1948, ill.  
I. S. 248, 254, 258-262 (om sabotasjeaksjon mot Raumabanen.)  
II. S. 92 (om organisering av kampgrupper.)
- 43a *Krigen i Norge*. Fra Odderøya til Åndalsnes. Red.: Olav Røgeberg. Oslo (1946). 63. s. Billedverk.
- 44 *Krigen i Norge*. I. Kommunikeer. II. Fektningsrapporter og operasjonsoversikter. III. Opprop og kunngjøringar. IV. Innstilling av kamphandlingene i Norge. — — Med forord. Stenciltrykk Oslo 1942. 44 s. Utgitt illegalt, redigert av *Nils Parelius og Johs. Risting*. Visstnok 100-150 eks.  
(Om Romsdal, Molde, «Sleipner» s. 22-23.)
- 45 *Krigen og fornminni i Romsdal*. Romsdal Sogelag 1921-1946. Molde 1947 s. 20-22. (oversikt over skadene).
- 45a *Krigsoperasjonene i Norge*. En oversikt fra den tyske forsvarmakts overkommando. — Norges Vern 23/1940, nr. 6, s. 5-9.
- 46 (*Larsen, Rolf*): En serie på 10 artikler i Åndalsnes Avis: 30/3, 1/4, 6/4, 10/4, 13/4, 20/4, 22/4, 24/4, 27/4, 6/5 1965, signert R. F. Rikt illustrert.  
(De omhandler hendelser på Åndalsnes og omegn i tiden fra sommeren 1939 og frem til den britiske tilbaketrekning 2. mai 1940.)

- 47 *Lehmkuhl, Dik: Journey to London.* Story of the Norwegian government at war. London 1946. 152 s., ill. Norsk oversettelse med tittel: *Reisen til London.* Oslo 1946. 188 s. Oversettelse og forord av August Schou.  
(Kap. 7-9 i den norske utgaven omhandler Åndalsnes-Molde, hvor forf. bodde på Retiro april 1940).
- 48 *Lehmkuhl, Herman K.: Det tyske overfallet på Norge.* Utg. av Den norske regjerings informasjonskontor. London 1941. 80 s., ill.  
(Kap. VIII. De allierte kommer. S. 49-56.)
- 49 *Lehmkuhl, Herman K.: Hitler attacks Norway.* Foreword by Admiral Sir Edward Evans. K. C. B. Introduction by Oscar Torp, Minister of Defence, April 1943. Published by The Royal Norwegian Government Information Office. London 1943. 100 s., ill.  
S. 67-78. Chapter VI. The Allies arrives. — Battle for Trondheim fails.  
*Lerheim, Engelbrøt* — se «Romsdal i krig».
- 50 *Lie, Trygve: Leve eller dø.* Norge i krig. Oslo 1955. 301 s., ill.  
S. 172-177: Otta, med undertitler: Til Dombås og Romsdal. David Thue, en impulsiv oberst.  
S. 178-183: Åndalsnes.  
S. 184-189: Stugufjåten (også om avreisen til Molde).  
S. 190-195: Rosenes by.  
Ved side 160 plansje med bilde av bombekrater i Åndalsnes, Molde kirke i flammer, Molde etter bombingene.
- 51 *Lind, Bredo: Med MTB i Øygarden.* Oslo 1950. 52 s., ill.  
(Om MTB i skjul på Håvær i Sandøy mars 1945.)
- 52 *Lindbäck-Larsen, Odd: Krigen i Norge 1940.* Oslo 1965. Utgitt av Forsvarets Krigshistoriske Avdeling.  
(Romsdalen - Molde s. 112-117, 120, 108.)
- 53 *Lwihn, Hans: De illegale avisene.* Den frie, hemmelige pressen i Norge under okkupasjonen. Bergen 1960. 292 s.  
(Om V-posten i Molde s. 63 og 123, likeså om andre aviser i Molde.)
- 54 *MacClure, Viktor: Gladiators over Norway.* Tegninger av Leslie S. Haywood. London 1942. 46 s.  
S. 8-19: 1. Lesjeskoogen — The Åndalsnes Area.  
*Moen, Eirik* — se «Romsdal i krig».

- 55 *Molde Fotballklubb gjennom 35 år. 1911 — 19/6 — 1946.*  
Molde 1946. 25 s., ill.  
S. 15-17: Krigsårene 1940-45 av *Alf Strande*.
- 56 *Mordal, Per: Romsdals Fellesbank A/S 1927—1967.* Et tilbakeblikk. Oslo 1967. 114 s., ill.  
S. 52-60: VI. Fra 9. april til 10. mai 1940.  
S. 61-64: VIII. Okkupasjonsårene.
- 57 *Mordal, Per: Hjemmestyrkene, en rapport til Hjemmefrontens Historieinstitutt, Oslo.* — Romsdalsmuseets årbok for 1969. Molde 1970.
- 58 *Moulton, J. L.: The Norwegian Campaign of 1940. A Study of Warfare in Three Dimensions.* London 1966. 328 s., Ill.  
S. 152 f. om Åndalsnes.  
S. 166-191: 7. Defeat in the Gudbrandsdal.  
S. 192-213: 8. The End in Central Norway.
- 59 *Munthe-Kaas, O.: Krigen i Norge 1940. Operasjonene gjennom Romerike-Hedemarken-Gudbrandsdalen-Romsdalen.* Bind II. Utgitt ved Den krigshistoriske avdeling. Oslo 1955, ill.  
(S. 235 bilde av tysk flybombardement av Åndalsnes 26/4 1940.)
- 60 *Navelsaker, Ivar: Krigen i Romsdalen og nordre Gudbrandsdal 1940.* (Åndalsnes) 1947. 10 s.  
(Særtrykk av Åndalsnes Avis.)  
*Nielsen, R. Roscher* — se «Norges krig 1940-1945».
- 61 *Nordlie, J. H.: Kort oversikt over kampene i Norge våren 1940. Undersøkelseskommissjonen av 1945. Innstilling.* Bilag B. 1. Oslo 1947.  
(S. 108, 114, ganske kort.)
- 62 *Norges krig 1940—1945.* Hovedred.: *Sverre Steen*. Billedred.: Arnold Eskeland. Red.komite: Paal Berg, Elias Corneliusen, Einar Gerhardsen, Gunnar Jahn, Øyvind Lorentzen, Otto Ruge, Didrik Arup Seip, B. 1-3. Oslo 1947-50, ill. Kart. *B. I. - R. Roscher Nielsen: Krigen i Norge april-juni 1940.* (Om Romsdal og Molde s. 216-22, 254-266, 304-305, 346-349, med rikt billedstoff.)
- 63 *NS årbok 1942.* Utgitt av Rikspropagandaledelsen. Redaksjon Willy Klevenberg. Gjøvik 1943. 208 s., ill.  
S. 81-83: *F. O. 15* (fylkesorganisasjonen) — *Romsdal og Nordmøre* (med oppgave over partiapparat og tillitsmenn.)  
S. 183-184: Møre og Romsdal fylke. — Kommuner og ordførere.

- 64 *NS årbok 1944*. Utgitt av Rikspropagandaledelsen. Redaksjon Willy Klevenberg. Gjøvik 1943. 192 s., ill. (Innhold s. LV). S. 101-103: *F. O. 15 — Møre og Romsdal*. (Fylkeskontor: Molde) (med oppgave over partiapparat og tillitsmenn.) S. 183-185: *Møre og Romsdal fylke. Kommuner og ordførere*. (Det utkom ikke flere enn disse to NS årbøker.)
- 65 *Oberkommando der Wehrmacht. Berichte*. (om Norge særlig i B. I., s. 129-247), B. 1-3. Berlin 1941-43.
- 66 *Os, Edvard: Sandøy i Romsdal. 1 bandet*. Bygdesamfunnet. Molde 1961. 817 s., ill. S. 781-786: *Krigshendingar*. (2 fotos).
- 67 *Parelius, Nils: Fra Krigstiden 1940-1945*. Dagboksblad, brev og artikler. Molde 1970. 193 s. Stenciltrykk. S. 173-175: *Et tragisk krigsminne*. To russiske fanger rømte fra Bud, ble tatt på Nordmøre — skutt i Årødalen (gjengitt i Romsdal Folkeblad 10. juni 1968, s. d. også trykt i Romsdals Budstikke. S. 176-180 (om krigsminnesmerket i Årødalen). (Ytterligere materiale, særlig om krigsfangeleirene i Romsdalsarkivet.)
- Parelius, Nils* — se «Krigen i Norge».
- 68 *Parelius, Nils: Retiro på Fannestranden*. Urd nr. 20, 1953. (Frk. H. Johnsen forteller om Retiro i april-mai 1940.)
- 69 *Pettersson, P.: Molde og Romsdals Handelsstandsforening 1856—1956*. Spredte trekk fra en handelsbys historie. Molde 1956. 103 s., ill. S. 84-87: (Om virksomheten i okkupasjonstiden).
- 70 *Picht, Werner: Felttoget i Norge*. Oversatt av Konrad Sundlo og Nils Jøntvedt. Oslo 1940. 80 s. (Omfatter tiden 9. april - 4. mai 1940.)
- 71 *Polititidende*. Utgitt av Oslo politi for rikets politimyndigheter. Nr. 84, 1940. Fredag 22. november. (Oslo 1940). Side I. B. Pågrepne og fengslede personer. (Oppgave over 19 arresterte personer innsatt i Molde hjelpefengsel i tiden 12-16/11 1940, nemlig rektor Leif Heggstad, lektor Erling Eriksen og 14 skoleelever (gymnasiaster i avgangsklassen) siktet for tyskfiendtlig virksomhet, samt 3 personer for ulovlig våpenbesittelse. «Skolesaken» er omtalt av Jakob Bolstad: *Krigsdager og okkupasjonsår* s. 28-30: *SD's første store aksjon i Molde*.)



72 *Polititidende. Nr. 10 1941:*

Redaktør Jakob K. Bolstad pågr. av tyske sipo 24/1, tyskfiendtlig virksomhet, pluss 3 gutter 17/1 av tyske sipo.

(Jfr. nr. 20 og nr. 58, 1941, om løslatelse.)

73 *Polititidende. Nr. 38 for 21. mai 1941:*

(12 personer pågrepet etter ordre fra det tyske sipo i mai og innsett i Molde hjelpefengsel, 7 av dem for «fornærmelig opptreden mot den tyske hærmakt», og 4 for forstikkelse eller tilbakeholdelse av krigsbytte, blant de siste lensmann Kolbein Gule i Bolsøy) jfr. nr. 44: Gule løslatt 5/6.)

(Henvisningene til Polititidende tar ikke sikte på å være fullstendige. En har bare tatt med noen tilfelle av mere omfattende arrestasjoner.)

*Raknem, Ingvald* — se «Romsdal i krig».

74 *Riksadvokatens Meddelelsesblad* nr. 48 (juni 1948):

Innhold: Høyesteretts dom av 13. mai 1947 og Frostating lagmannsretts dom av 20. september 1946 mot *Henry Oliver Rinnan m. fl.* Oslo 1948. 213. s.

(S. 27-28: Post 3, «Moldesaken», s. 72: Post 2 om Molde, s. 73-74: Post 8 Mittet i Romsdal, s. 89: Post 2 om Molde, s. 93: Post 16 om Romsdal, s. 96: Post 1 om Molde, s. 97: Post 7 om Romsdal, s. 100: Post 11, Romsdal, s. 123: Post 1 om Molde, s. 128: Post II om Molde, s. 134: Post 3 om Romsdal, s. 147: Post 3 om Molde, s. 160-161 om Molde, s. 196: Post 1 om Romsdal.)

(Dommen er ikke trykt i Norsk Retstidende.)

*Risting, Johs.* — se «Krigen i Norge».

75 *Rolfsen, Wilh. Mønter: Fra Oscarsborg til Hegra.* Oslo 1945. 276 s.

(S. 236: Kort omtale av «Glasgow» i Molde.)

76 *Romsdal i krig 1940-1945.* Eit skrift vikt til minne om dei som let livet i denne striden. Utgjevar: Romsdal Mållag. Åndalsnes u. å. (1946) 56 s., ill. Kart.

Innhold:

Dei falne. Av *Eirik Moen* (dikt).

Føreord. Av *Ingvald Raknem*.

Romsdølene i krig. Kaptein *Engelbrekt Lerheim* fortel om romsdølene i strid.

Toralf Ørnulf Berg. (Minneord, usignert).

Øverdalen i krigstida. Ein samtale med *Paul Bredeli*, Verma.

V-posten. Av *Arne Ekre*.

- Kviltorp. Den løyndomsfulle staden. M. E. 2 fortel.  
 Då fylkesmann Utheim rømde. (Usignert).  
 Ein spion gjekk i land. *Sven Sømme* fortel om korleis han kom seg unna klørne på Gestapo.  
 Russarane på Vågstranda. (Usignert).  
 Dei tyske styrkane i Romsdal. (Usignert).  
 Litt om korleis heimestyrkane i Molde vart til. Fortalt for «Romsdal i krig» av sjefen for H. S. i Molde, *Sivert Eikrem*.  
 Russaren i høgfjellet. Av *Arne Randers Heen*.  
 I høgborga til Gestapo. (Usignert, men oppgitt å være skrevet av skriftets redaktør, lektor *Ingvald Raknem*).  
 Ymse frå Harøya under krigen. Av *Elias P. Huse*.  
 I utlægd. Av kaptein *Per Sæbø*.  
 Skoten blir den som . . . . . (Usignert).  
 Krigsofra frå Romsdal. (Med portretter).
- 77 *Ruge Otto: Krigens dagbok*. Annen verdenskrig i tekst og bilder. B. I. Oslo 1946.  
 S. 337-448: Kampen i Norge april-juni 1940.
- 78 *Rypdal, Olaf: For fred og fridom — krigsminne (1940)* i A. Skeidsvoll: Bygdebok for Tresfjord. Bergen 1959.  
 S. 603-610.
- Røgeberg, Olav* — se «Krigen i Norge».
- 79 *Scheen, Rolf: Norges sjøkrig 1939-40*. Utg. med tillatelse av Sjøforsvarets overkommando. B. 1-2. Bergen 1947.  
 ill. kart.
- 80 *Schistad, A. & Co. Molde. 1838-1963*. Molde (1963) 15 s., ill.  
 (S. 5-6: Aprildagene, okkupasjonstiden.)
- 81 (*Selmer, Odd*): 50 år i bygningsbransjen. A. *Lønseth 1905-1955*. Molde (1955) 16 s., ill.  
 S. 10-12: Krig og gjenoppbygging.
- 82 *Seve, Niels de: Molde bys historie*. B. II Oslo 1963. 483 s., ill.  
 S. 446-447: Aprildagene. (Med 4 bilder).
- 83 *Solemdal, P.: Moldes 3 kirker*. Molde u. å. (Etterskrift dat. novbr. 1957). 40 s., ill.  
 S. 12-14: Molde kirkes brann 29. april 1940.  
 S. 17-19: Krigsskadetakst for den brente kirke.
- Solø, Roald* — se Birkeland, Eiliv.

- 84 *Steen, Erik Anker: Norges sjøkrig 1940-1945*. B. 3. Sjøforsvarets kamper og virke på Vestlandet og i Trøndelag i 1940. Oslo 1956. 448 s., ill. kart. Bibliografi.  
 Kapittel 18: Reorganiseringen av 2. Sjøforsvarsdistrikt. Opprettelsen av Hardangerfjord, Sognefjord og Romsdalsfjord sjøforsvarsavsnitt. S. 263-279.  
 Kapittel 23: Hendelser i Romsdalsfjord sjøforsvarsavsnitt. Landsettingen av britiske tropper i Åndalsnes. Ødeleggelsen av Åndalsnes og torpedobåten «Trygg». S. 363-383.  
 Kapittel 24: Hendelser i Romsdalsfjord sjøforsvarsavsnitt. Den britiske evakuering fra Åndalsnes. Hendelser i Ålesund, Molde og Kristiansund. Oppløsningen av Romsdalsfjord sjøforsvarsavsnitt. S. 384-405.
85. *Storm-Bjerke, Helge: Klar til kamp*. Beretningen om de norske motortorpedobåters innsats i Kanalen og på Norskekysten under verdenskrigen 1940-1945. Oslo 1953. 192 s., ill. kart.  
 (Om besøket i Molde mai 1945, s. 171, 4 bilder s. 160, etter frigjøringen.)
- 86 *Strand, Rolf: Orkestermusikken i Molde*. Molde 1962. 48 s., ill.  
 (S. 24-26 om krigstiden.)  
*Strande, Alf* — se «Molde Fotballklubb».
- 87 *Sæbø, Asbjørn: Grytten og Voll Sparebank 1877—1957*. Bytehandel — Pengar — Bankar — Banksokna — Banksoga. Åndalsnes 1960. 140 s., ill.  
 S. 106-108: Ny krig 1940-1945.  
 S. 108-110: Denne banken i 1940-1945.
- 88 *Sæbø, Asbjørn, Tresfjord Meieri 1920-1970*. Åndalsnes 1970. 30 s., ill.  
 S. 21-22: Okkupasjonstiden.  
*Sæbø, Per* — se «Romsdal i Krig».
- 89 *Sælen, Frithjof: Sjetlands-Larsen*. Med forord av viseadmiral Thore Horve. Bergen 1947. 414 s., ill. kart.  
 (I forbindelse med omtalen av skøyten «Nordsjøen»s forlis i oktober 1941 på Nordmørskysten berettes om hvorledes Leif Larsen og 4 av hans folk tok seg frem fra Nordmøre over Romsdal til Gamlem på Sunnmøre, hvor de fikk tak i en skøyte som brakte dem tilbake til basen på Shetland. Om den del av turen som gikk fra Eide på Nordmøre til Fetten i Fræna, med tur

ut til Svenøy (Svingøy), tilbake til Feten, så med båt til Vestnes, og derfra dels med bil dels til fots via Fiksdal til Gamlem fortelles s. 100-108. Karts-kisse med ruten inntegnet bakerst i boken. Jfr. den kortere fremstilling i D. Howarth: Nordsjøbussen.)

- 90 *Sømme, Sven: På flukt over fjellene i 1944.* Forord av E. L. (Erling Leigh) Etterskrift av Sv. B. (Sverre Berg).

Molde og Romsdal's Turistforenings årbok 1889-1964. Molde 1964. S. 40-68, ill., kart.

(Oversatt etter forfatterens utrykte manuskript på engelsk av Arne Grønningsæter. Det oversatte utgjør bare en mindre del av manuskriptet, som omfatter forfatterens opplevelser som etterretningsagent i Romsdal, hans pågripelse på Otrøya, transporten til Andalsnes via Molde - og flukten. Det foreliggende avsnitt begynner med avreisen fra Molde og ender med at forfatteren kommer frem til Gåsbu ved Aursjøen.)

*Sømme, Sven* — se «Romsdal i krig».

(Sømme har opplyst til Nils Pærlus at den intervjuform oppsettet her har fått, skyldes redaktøren av skriftet, som på egen hånd og uten samtykke fra ham hadde bearbeidet hans manus og gitt det form av et intervju, som altså er helt fingert. Sømme var lite fornøyet med den måte hans artikkel ble presentert på. I Molde og Romsdals Turistforenings årbok 1889-1964 vil en derimot finne forfatterens autentiske beretning.)

- 91 *Tømmerbakk, Olav H.: Sportsklubben «Trøff» gjennom 25 år.* Utgitt i anledning klubbens 25-års jubileum 1. oktober 1949. Festskriftets redaktør: . . . Molde 1949. 52 s., ill. S. 40-41: Krigsårene 1940-45.

- 92 *Ulstein, Ragnar: Englandsfarten. B. I. Alarm i Ålesund.* Oslo 1965. 329 s., ill. kart.

S. 71-72: Skøyten «Noreg» av Steinshamn, jfr. s. 75-78 og M/B «Fiskergutten» som gikk fra Steinshamn, jfr. s. 285 (Båt- og personlisten).

S. 151-156: «Viking» fra Molde. Se også s. 312 (båt- og pers.registeret) og s. 27½.

S. 295: M/B «Kvikk» fra Aukra (båt- og pers.registeret).

S. 303: M/B «Sandøy I» fra Sandøy (båt- og pers.registeret).

(Dette er samtlige båter som gikk ut fra Molde og Romsdal i okkupasjonstiden.)

- 93 *Våre falne 1939-1945.* Utgitt av den norske stat. B. 1-4. Oslo 1949-1951, ill.

- 94 *Vårt folks historie*. B. 9, Oslo 1961. Av Chr. A. R. Christensen.  
(Om Molde, s. 194, 203, Åndalsnes 188, 192, 205, se ellers stedsnavnregisteret.)
- 95 *Aarø Automobilselskap 1908 Molde 1948*. Molde (1948) 27 s., ill.  
S. 19-23: Krigen preger biltrafikken.

*Tillegg:*

- 96 *Hubatsch, Walther: «Weserübung»*. Die deutsche Besetzung von Dänemark og Norwegen 1940. Nach amtlichen Unterlagen dargestellt, mit einer Anhang: Dokumente zum Norwegenfeldzug 1940. 2. völlig neu bearbeitete Auflage 1960. 586 s., ill. kart.  
S. 136 («Sleipner» og det angitte minefelt på Hustadvika)  
S. 161, 166, 169 f. 183-185 (Åndalsnes mv.)  
I «Anhang A 1: Die Lageberichte des Wehrmachtsführungsstabes über die Besetzung von Dänemark und Norwegen 7. April bis 14. Juni 1940», nevnes Åndalsnes, Romsdalsfjorden, Molde m. v. en rekke steder i tiden 14. april - 2. mai. Se s. 255-305, jfr. s. 454 f., 472, 474. (Den første utgave kom i 1952).
- 97 *Isfjorden Idrettslag 1918—1968*. Åndalsnes 1968. 83 s., ill.  
S. 17: Krigsårene — laget i dvale.
- 98 *Meringdal, Odd: Rauma komm. kraftverk 1918—1968*. Åndalsnes 1968. 101 s., ill.  
S. 35: Krigens år var mange — og lange.
- 99 *Skrondal, Olav: Åndalsnes Realskole 50 årsskrift 1917—1967*. Åndalsnes 1967. 44 s., ill.  
S. 7-8.
- 100 *Strandli, J. og Rolf Larsen: Åndalsnes Idrettsforening 1917—1967*. Åndalsnes 1967. 125 s., ill.  
S. 13: «Oppløsning» av foreningen.  
S. 31-32: Fotballen i krigsårene.

Ved en lapsus under nummereringen falt 2 titler ut, slik at det derfor ble nødvendig å gi disse a-nummer, nemlig 43 a og 45 a. Bibliografien omfatter da i alt 102 titler.

Mottatt fra Molde krigshistorienevnd v/ Per Mordal.

*Innholdsfortegnelse:*

- Niels de Seve m/fl.:* Molde høgere skole.  
*O. S. Nås:* Molde Folkeskole.  
*Olav Aasen:* Molde Forsyningsnevnd.  
*Gunnar Solli:* Forsyningsforholdene i Molde og distriktet.  
*Ø. A. Wiborg:* Situasjonen i Molde under siste del av krigen.  
*Søren Mordal:* Motstandsbevegelsen og arrestasjoner i Molde og omegn.  
*S. Stenmarck:* Krigshendelsene i april 1940 i Romsdal.  
*Sigrun Wiborg:* Lottene i krigsdagene 1940.  
*Olaf Stavik:* Fiske og skipsfart. Krigsforlis.  
*Harald Hjertø:* Idrettsarbeidet i Molde i okkupasjonsårene.  
*Nen Høstmark:* Røde Kors hjelpekorps.  
*Jakob Bolstad:* Historiske data fra krigshandlingene i Molde.  
*Romsdal Mållag:* Romsdal i krig 1940—1945.  
Nemndas korrespondanse.  
Nemndas protokoll.

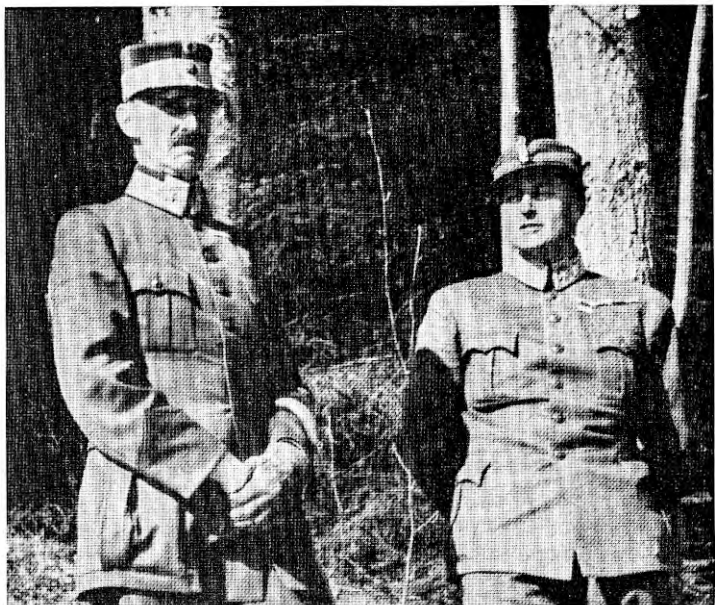
I samme mappe er innlagt:

- Rolf Møller:* Spredte trekk fra de hektiske dager i april 1940.  
*Ivar Hallsteinsen:* Billedregister med kommentar, angår tyske byggverk og anlegg fotografert 1947.  
*Sverre Berg:* Dagbok fra felttoget i Romsdal, ført 11/4—30/4 1940.

Dette stoff sorterer under den krigshistoriske avdeling og oppbevares der.

## Utdrag fra disse bøkene:

- Nordahl Grieg*: Friheten. (Diktet «Kongen», første del).
- E. A. Steen*: Norges sjøkrig. Sjøforsvarets kamper og virke på Vestlandet og i Trøndelag.
- Nini og Kristian Gleditsch*: Glimt fra kampårene.
- Nordahl Grieg*: Flagget.
- Herleik Heramb-Aamot*: Confectionsfabriken A/S Superb.
- Dik Lehmkuhl*: Reisen til London.
- Halvdan Koht*: Frå skanse til skanse.
- Robert de Dampierre*: L'équipée d'une légation de France (Norvège 1940).
- Trygve Lie*: Leve eller dø.
- Walther Hubatch*: «Weserübung». Die deutsche Besetzung von Dänemark und Norwegen 1940.
- Arvid S. Kapelrud*: På vakt i Gudbrandsdalen april 1940.
- O. Munthe-Kaas*: Krigen i Norge 1940. Operasjonene gjennom Romerike-Hedemarken-Gudbrandsdalen-Romsdalen. Bind II.
- Werner Picht*: Felttoget i Norge.
- (*Nils Parelius* og *Johs. Risting*): Krigen i Norge.
- Ragnar Ulstein*: Englandsfarten. B. I. Alarm i Ålesund.
- Hans Lühn*: De illegale avisene.
- Riksadvokatens Meddelelsesblad*, nr. 48, 1948.
- Nils Parelius*: Fra krigstiden 1940—1945.
- Jakob Bolstad*: Krigsdager og okkupasjonsår i Molde og Romsdal.



## Kongen

Slik vil Kongen leve for oss:  
Ved en sølvblek bjørkestamme,  
mot en naken vårskogs mørke,  
står han ensom med sin sønn.  
Tyske bombefly er over.



Slitets tunge, trette furer  
i hans ansikt er hans egne.  
Smerten i det gjelder andre.  
Slik må fredens ansikt være,  
grått og dradd av nattevåk,  
jaget, pint, forhånt av voldsmakt,  
men allikevel med styrken  
til å lide med alt liv.

Han og bjørken hører sammen.  
Som de døde er med mulden  
er hans sjel blitt ett med landet.  
Mannens rene, våre smerte,  
stammens hvite, stille lys,  
ser en dag de ikke kjente.  
Noe fint og skjult skal krenkes.  
Noe grovt og ondt skal komme.

Over smerten, sår og hudløs,  
lukker der seg strengt en vilje.  
Slik må fredens ansikt være,  
dirrende av spente sener,  
i en hård forakt for mordet,  
i et vern for alt den elsker.

Rak og høy står han ved bjørken,  
stirrende mot det som kommer,  
ørne-ensom, ørne-stolt.

*Fra E. A. Steen:*

## Sjøforsvarets kamper og virke på Vestlandet og i Trøndelag i 1940

### M.F.R. I APRILDAGENE

Direktøren for Møre fylkes ruteselskap skulle ved mobilisering av Møre infanteriregiment nr. 11, sørge for sjøtransportene av de mobiliserte til Veblungsnes og hadde i anledning av det fått forseglede instruksjoner fra de militære myndigheter om disse transportene. Da det 10. april ennå ikke var kommet noen mobiliseringsordre, åpnet direktøren som var klar over at ordren kunne ventes hvert øyeblikk, konvoluttene og leste instruksene. Etter det innstilte han samtlige lokalruter og ga skipene ordre om å gå til de samlingsstedene i distriktet som var angitt i instruksene.

Da mobiliseringsordren kom om morgenen 11. april, lå derfor alle skipene på de bestemte samlingsstedene, slik at de mobiliserte straks kunne gå ombord uten tidstap. Innen kl. 1500 (11/4) hadde fylkesbåtene fraktet omtrent 3000 mann til Veblungsnes. Neste dag ble omkring 200 hester av fylkesbåtene fraktet til stedet fra de samme distriktene. 12. april begynte forsyningstransportene til Veblungsnes og Åndalsnes. Og både den dagen og de neste dagene var båtene sterkt opptatt med det. Den siste soldattransporten ble utført 19. april da 300 mann ble ført fra Helland til Veblungsnes.

Da de første britiske troppene 17. april skulle landsettes i Åndalsnes, ble fem av Møre fylkesrederis båter sendt dit for å bringe soldater i land fra de transportskip som måtte ankre på havnen. Etter det ble størsteparten av fylkesbåtene trukket inn til Molde for å være klar til å transportere nye britiske troppestyrker som dagen etter skulle komme til byen, til Åndalsnes. 18.

april landsatte en britisk krysser 800 soldater i Molde som samme dag ble fraktet til Åndalsnes med fylkesbåtene.

I de følgende dagene kom (se kapitel 23) britiske krigs- og transportskip med tropper og krigsmateriell og proviant m. v. til Romsdalsavsnittet. Fartøyene kom i regelen inn fjorden etter at det var begynt å mørkne. Forsyningsskipene la til kaien i Åndalsnes, mens krigsskip som førte tropper og krigsmateriell, ble dirigert dels til Molde og dels til Åndalsnes. Fra Molde ble så personellet og materiellet transportert med fylkesbåtene til Åndalsnes. Tyske fly søkte stadig å ødelegge båtene med bomber og mitraljøseild. De ble derfor alltid søkt gjemt bort inne i fjordene når de ikke var opptatt med transporttjenesten. Fylkesbåtene utførte de ofte farefulle transportene meget tilfredsstillende og uten uhell av noen art. Skipenes besetninger gikk til arbeidet uten frykt og med en iver som det «var gledelig å være vitne til».

Da de britiske troppene var trukket ut av Romsdalsavsnittet, ga en britisk admiral telegrafisk uttrykk for sin tilfredshet med den måten Fylkesrederiets båter hadde utført sine sjøtransporter på og takket for den hjelp de hadde ytet de britiske stridskreftene.

*Fra Nini og Kristian Gleditsch:*

## Glimt fra kampårene

### «HAPPY LANDING»

Vi kjørte ned Romsdalen i strålende humør. Ingen av oss hadde sett den før og den viste seg fra sin aller elskverdige side med sol over de storslåtte fjellene.

Noen kilometer fra Åndalsnes så vi de første engelske vaktene. Gleden var stor. Den dagen var vi sikker på at Norge var reddet.

Grand hotell i Åndalsnes var britisk hovedkvarter og overfylt av offiserer. Vi skulle melde oss for forbindelsesoffiseren, da vi kjørte opp foran hotellet sto Martin Linge i løytnantsuniform på trappen. Vi falt ham bokstavelig talt om halsen, og gleden ble enda større da det viste seg at *han var* forbindelsesoffiseren. Vi to ble innkvartert på Victoria hotell, de andre på en gård utenfor byen.

Den kvelden på Grand hotell skal vi sent glemme. Nye engelske offiserer kom stadig inn og alle skulle ha et glass øl på »Happy landing». Radioen spilte denne kvelden en usannsynlig rekke nasjonalsanger så det ble skåler nok. Vi hadde hele dagen gått rundt og beundret troppeskipene og luftvernartilleriet. Det siste var jo noe helt nytt og virket veldig opplivende. Vi konstaterte med forakt at et enkelt tysk fly holdt seg forsiktig unna sentrum og ikke slapp bomber. Akk, vi visste ikke at det bare rekonoserte for det som skulle komme senere. Heller ikke visste vi at det ikke fantes luftvernkanoner på land av større kaliber enn 40 millimeter, det vil si at når skipene med sine større kanoner var gått var byen uten enhver beskyttelse i høyder over ca. 1500 meter. Dette oppdaget vi senere, og da så vi også at endel av ammunisjonen var merket med årstall 1918. De bren-guns som sto demonstrativt oppstillet på gatehjørnene hadde neppe større

virkning på flyene enn en sprettert på en tiur. Samtaler med de engelske soldatene avslørte også senere at de fleste var «territorials» hvis militærutdannelse i noen tilfelle innskrenket seg til et 30 timers kveldskurs.

Men alt dette lå ennå i framtiden. Foreløpig var vi behersket av stor optimisme og hvis noen pekte på manglende utstyr så sa vi: Det kommer mer etter. . . . .

Forf. skildrer så det videre opphold på Andalsnes, bl. a. sin virksomhet i Andalsnes Avis, og deretter turen til Molde.

Vi trodde nå med vanlig optimisme at vi var kommet til et sted hvor et langsiktig forsvar kunne organiseres. Vi kastet oss igjen ut i planleggingen og den neste planen, frivillig forsvarshjelp for veiarbeid, flyplasser og feltbefestninger var kanskje den som var nærmest ved å bli realisert. Nini ble forresten i forbifarten ansatt i Handelsdepartementet under statsråd Frihagen.

Men det varte jo ikke så lenge før tyskerne hadde registrert Molde som hovedstad. Og så begynte bombingene igjen. Egentlig var den aldri særlig farlig ute på Knausen og Retiro, men de psykologiske reaksjonene var ganske rare å se. Den før omtalte professor Wilhelm Keilhau tok flybeskyttelsen saklig og alvorlig. Han gikk med skilue og når det var alarm snudde han den bak fram for at den ikke skulle se ut som en militærlye. Han fikk forpakteren på Retiro til å sage ned flaggstanga så ikke flyverne skulle tro det var en signalmast. Men rett skal være rett, denne samme professor hvis aktivitet var atskillig større enn hans kunnskap om flyangrep, han var både her og senere i London en av de modigste i sin opptreden skjønt han må ha vært fantastisk redd ut fra sine forutsetninger. Igrunnen er det den slags mot det står mest respekt av, mer enn for eksempel av det som Utenriksminister Koht alltid viste ved å vandre rolig rundt på landeveiene under flyangrepene. Vi kunne aldri frigjøre oss for mistanken om at *hans* mot egentlig var grunnet på en fast forvissning om at han var usårlig ifølge folkeretten.

*Fra Nordahl Grieg:*

## Flagget

Nordahl Grieg var med i den soldattroppen som bevoktet gulltransporten. Den bestod av 1503 kasser på henholdsvis 25 og 50 kg. og en del tønner. På Romsdalshorn st. ble beholdningen overført fra jernbanen til 25 lastebiler som kjørte til Molde natten til den 24. april. (En del ble også ført på et britisk krigsskip.)

Ut på morgenen kom vi til Molde, hvor vi bar kassene våre inn i kjelleren på konfeksjonsfabrikken. Hvor alt var vel ordnet i denne byen! Ivrige lotter og sykepleiersker sprang omkring, frivillige med armbind patruljerte i gatene, luftvernet holdt vakt og sirenene gikk hver gang fly nærmet seg. Noen dager etter var alt brent ned, uten et liv mellom ruinene. Senere når jeg hørte luftvernalarmen gå i andre små norske byer, følte jeg det som noe gripende og vemodig, det var det patetiske signalet om at nå skulle fornuftens spinkle verden gå under.

Når vi ikke hadde vakt i kjelleren, lå vi gjerne oppe i skogen. Det var alltid noe å se på: fly i angrep på krigsskip rett utenfor i den stille klare vårdagen, det var som en kamp mellom ørn og nise, bombemaskinen stupte ned og skipet jog til siden, stanset, skjøt fram igjen, og vass-søylene av bombene skjulte det nesten for øynene våre. Snart kom turen til oss på land, flyene gikk ned over skogen hvor vi lå, kastet brannbomber og skjøt med maskingevær på veier og stier; de var ute etter noe bestemt: i nabohuset her mellom trærne bodde den norske kongen. Byen ble bombet og tent i brann, på mangfordige steder; flyene skjøt på enhver som prøvde å slukke. Så flammet alt, med den brennende kirken for siste gang kneisende opp over de små husenes ildebrann; ved dette synet av rødglødende rykende tilintetgjørelse overmannet følelsene en av våre gudbrandsdøler, og han tok sterkere i enn noengang før eller senere på turen: «Dettane var stusslig», utbrøt han.



*Fra Herleik Heramb-Aamot:*

## Confectionsfabriken A/S Superb

DAGBOK FRA APRILDAGENE 1940

23. april: Kongen med følge kommer til byen og dagen etter — Norges Banks gullbeholdning, som ble installert i Confectionsfabrikens kjeller. Blant vaktmannskapet var Nordahl Grieg. Alle våre spesialmaskiner som var lagret i hvelvet ble slengt

ut til fordel for gullbeholdningen. Snekker Berg laget et ekstra rom utenfor hvelvet.

.....

27. april: Bombenedslag like utenfor Oscar Hanssens privat-  
hus. Familien som var i byen for å prøve å redde noe med seg  
— satt i kjelleren. Oscar Hanssen feier ut jord og glass og får  
mannskap til å spikre lemmer for vinduene. Fylkeslege F. Gør-  
vell Dahll, som den dag tjenestegjorde på førstehjelpsstasjonen  
i fabrikken, beretter at hele dagen var der flyalarmer og perso-  
nalet i kjelleren kunne ikke komme ut og få mat. Under et opp-  
hold mellom alarmene gikk han sammen med to kvinnelige assi-  
stenter over til restaurant Stratos og en modig serveringsdame  
skaffet tilveie 8 porsjoner kjøttkaker. Ny flyalarm med bombe-  
nedslag, Så snart Dahll fant det mulig styrtet han med sine 2  
damer mot Confectionsfabriken med de 8 porsjoner kjøttkaker.  
Nordahl Grieg lukket opp. Han ventet å få inn sårede, men da  
han isteden fikk se 8 porsjoner kjøttkaker, sa han: «Nei en slik  
antiklimaks har aldri jeg greidd å lage i mine skuespill!»



## Reisen til Londen

Kongen og kronprinsen reiste om kvelden 22. april fra Stuguflåten til Molde, hvor de kom ved 6-tiden neste morgen, den 23. — Statsrådene forlot Stuguflåten om morgenen 23. april og de fleste kom samme dag til Molde. Enkelte som la veien om Alesund, kom først til Molde dagen etter.

Kongen og kronprinsen bodde på Glomstua.

Alle statsrådene bodde på «Knausen», et pensjonat utenfor byen som for øyeblikket ikke var i bruk. Det var et moderne hvitt hus, ikke så særskilt pent, men med en vidunderlig utsikt over «rosenes by» og snøfjellene i bakgrunnen. Fra verandaen kunne statsrådene følge kampene mellom tyske fly og britiske krigsskip på deres vei til og fra Åndalsnes. Det var noe uvirkelig over disse skipene som sendte sine hvite røykskyer opp mot den blå himmelen og de små insektliknende flyene som summet rasende omkring. Med de veldige fjellene i bakgrunnen — hvite, kjølige og uberørte — tok flyene seg utrolig små og ubetydelige ut, og krigsskipene liknet nærmest modellskip på en glassplate.

.....

Kongen hadde alt akklimatisert seg. «Hitler skal ikke forstyrre min frokost», sa han og besluttet seg til å spise i god tid før morgenvisitten av de tyske bombeflyene. Hver morgen ved åtte-tida — akkurat da de første flyene kom — hev kongen, kronprinsen og adjutantene deres noen smørbrød i en veske og dro til skogs. Herfra var de nødt til å se hvordan flyene systematisk raserte byen, praktisk talt uten motstand. Når bombene ble for nærgående la de seg gjerne bak noen svære steiner. Kongen hadde sitt eget tilfluktssted, sin private stein som han kalte den. Jorda her var dekket med is og snø, og en dag han var særlig våt og kald, klaget han over at tyskerne hadde lagt ham på is. De ble gjerne ute i skauen til klokka 7 om kvelden, når bombingene holdt opp.

*Fra Halvdan Koht:*

## Frå skanse til skanse

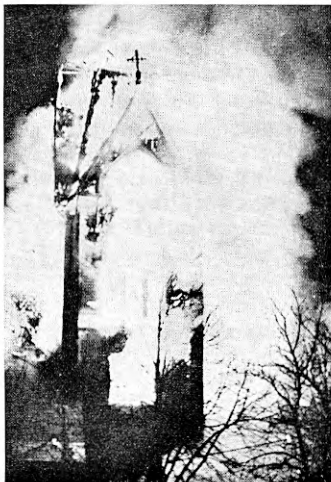
På Molde sat den norske sjø-kommandoen og andre militære styresmakter, så folkerettleg var det visst ingen ting å seia på at byen vart bombardert. Han vart da og meir og meir øydelagt. Ein dag var eg i ei forretning der og kjøpte meg eit par sko. Da eg neste dagen kom att, låg heile huset i små betar. Men her og vande folk seg snart til å leva på denne måten. I fyrstninga gikk dei nok gjerne ned i kjellarane meia bombinga stod på. Men det gav dei opp meir og meir. Ein dag sat eg hos ein barber og fekk håret klippt da bombene tok til å smelle; men han dreiv roleg på med arbeidet sitt og lest som ingen ting. Da laut eg og halde meg i ro.

Flya for ikkje berre med bomber; dei nytta maskingevær likså vel. Når vi gikk vegen frå Knausen ut til byen, kunne børse-kulene kvine i lufta om oss, så vi måtte gøyme oss bak trea som stod langs med vegen.

Regjeringa freista no koma i så regulært eit arbeid som råd var. Den 25. april hadde vi såleis førebuingstatsråd for seg sjølv etter gamal skikk, og neste dagen — det var ein fredag, såleis som det brukte vera — hadde vi fullt statsråd på Knausen, visseleg på ei uregelrett tid, kl. 8 om kvelden, men elles med alle former som tilhørte. Da Kongen og Kronprinsen kom, stod vi alle oppstelt etter den faste rekkefylgja på baa sidene av møtebordet, og Kongen og Kronprinsen gikk frå mann til mann og handhelsa såleis som skikken var. Det var noko trongt å koma fram i den vesle stua vi hadde til rådvelde; det var ikkje som i statsrådssalen på slottet. Men det var ein glad smil over alle anleta; det var for oss noko symbolsk i dette at vi kunne ta opp formene frå det normale styrings-arbeidet.

.....

Frå «Glasgow» kunne vi no sjå Molde i brann frå ende til annan. Nærast nedmed bryggene var det dansande smålogar i ruinane, lenger oppe raude bål imot natthimmelen. Midt inni alt stod enda ei stund kyrkja urørt; men så med ein gong slo friske kvitgule logar mektig opp rundt kyrkjetårnet. Det var eit fargesterkt, men nifst syn. Det minte meg om eit bilete eg hadde over senga mi i barnedagane: Vesuv i utbrot, undergang for Pompeji.



## L'équipée d'une légation de France

(Norvège 1940)

Kvelden faller på. Alle som skal være med på den videre reise, er blitt varslet på en diskre måte og samler seg ved innkjørselen til Molde. Byen står i flammer; nok en gang har fienden slått til. Tyske bombefly har overøst den lille trebyen med brannbomber; husene brenner som fyrstikkesker, og foran oss lyser en gammel kirke som en fakkell. I den brannopplyste natten siger bilene våre langsomt gjennom de herjede gatene henimot kaien. I forbifarten ser vi ynkelige mennesker som leter i ruinene etter det som ennå kan reddes. Vi protesterer i våre hjerter mot denne urettferdighet. At havnen blir angrepet, se, det kan vi forstå, men hvorfor er alle disse små hjemmene så nådeløst blitt lagt i aske? Er disse hva man kaller militære mål? Den tyske propaganda har hittil lett og ubesværet lirt av seg at Det tredje rikets luftvåpen aldri har bombet byer når det ikke var i gjengjeldelsesøyemed. Man kan saktens undres på hvilke tyske byer som er blitt brent ned av norske fly før den 29. april 1940.

(Boken er ikke oversatt til norsk. Avsnittet ovenfor er oversatt av *Kåre Stensvold*).



## Sjøforsvarets kamper og virke på Vestlandet og i Trøndelag i 1940

### *Kongen, kronprinsen og regjeringen reiser til Nord-Norge*

Om kvelden 29. april fikk Romsdalsfjord sjøforsvarsavsnitt melding om at den britiske krysser «Glasgow» ville komme til Molde for å hente Kongen, Kronprinsen, Regjeringen og Norges Banks gullbeholdning.\*) Krysseren kom eskortert av to jagere, til byen ved 2100-tiden (29/4) og la til Storkaien. Hele byen sto da i brann, og gatene var ufremkommelige. Tyske fly kastet ustanselig spreng- og brannbomber mot byen og den britiske krysseren uten at den ble truffet. Den skjøt livlig med alt sitt luftvernskyts mot flyene. Biler kjørte gullet fra konfeksjonsfabrikken til Fergekaien hvor flere av Regjeringens medlemmer og folk fra Finansdepartementet var møtt fram for å kontrollere transporten. En motorbåt fraktet uanfektet av flyangreperne, 40 tonn gull i flere vendinger tvers over havnen til Storkaien hvor det ble lastet ombord i krysseren. Det var lyst som dagen på grunn av alle de bygningene som brente i byen, bombeeksplisjonene og ildgivningen fra det britiske fartøyet. Et tysk fly kom i lav høyde og la en stripe brannbomber langs kaien og over Møre fylkesrederis kullager som øyeblikkelig kom i brann.

Mens dette sto på, gikk Kongen, Kronprinsen, Regjeringen med flere ved 2300-tiden ombord på «Glasgow». «Kongen koldblodig og rolig som alltid.\*\*) Etter det ble britene utålmodige og ville straks gå av gårde. På dette tidspunkt var 36 tonn av gullbeholdningen blitt brakt ombord på krysseren, mens omtrent fire tonn sto igjen på kaien.\*\*\*)

---

\*) Gullbeholdningen var kommet til Molde natten til 24. april og lagret i kjelleren til byens konfeksjonsfabrikk.

\*\*\*) Direktør Stenmarcks rapport datert mai 1947.

\*\*\*) Disse fire tonn ble fraktet nordover til Tromsø med skøyter.

Sjefen for «Glasgow» ville imidlertid ikke etter at kongen med følge var kommet ombord, ta risikoen ved å bli liggende ved kaien til resten av gullbeholdningen var blitt tatt om bord. Han ga ordre om å kaste loss, og litt over kl. 2300 styrte kryseren og de to jagerne ut fjorden med stor fart, forfulgt av tyske fly som fortsatte å bombe fartøyene.

Hverken «Glasgow» eller jagerne ble imidlertid truffet eller skadd av en eneste flybombe. Etter at fartøyene gjennom Julsundet, var kommet ut til havs, ble kursen satt nordover med Tromsø som mål.



Alexandra Hotell i brann 29. april.

## Leve eller dø

### FRA KAPITLET «ROSENEBYS»

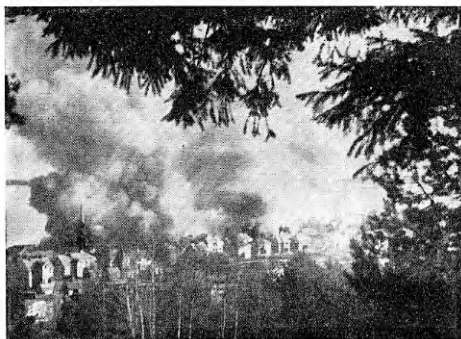
Etter statsrådet på Knausen kl. 21 — et helt igjennom trist statsråd — reiste Kongen, Kronprinsen og vi andre til kaien i lyset av flammene fra den brennende byen — jeg glemmer aldri den uhyggestemningen. Sykehuset\*) og kirken sto i lys lue. Varmen sto imot oss på turen bort til «Glasgow». Vi måtte bevege oss mellom ildsøyler for å komme ombord, og trekaien hadde allerede tatt fyr. Innlastingen av Norges Banks gullbeholdning fortsatte stadig, men det var klart at det bare var et tidsspørsmål når arbeidet måtte avbrytes på grunn av ilden og heten . . . .

Lie gir så en skildring av avreisen med «Glasgow» og slutter kapitlet «Rosenes by» med disse ord:

Den 29. april hadde vært en motgangens og uhyggens dag — med sviende nederlag og fryktelige ødeleggelse. Noen hver kunne være fristet til å gi opp, til å spørre seg selv om det hadde noen mening å fortsette å utsette oss og alle andre for den forferdelige bombing, som vi var så ganske forsvarsløse mot.

---

\*) Skal være Reknes Sanatorium.



# Tyske opplysninger om bombingene

*Den tyske generalstabs oversikter over den militære situasjon fra dag til dag.* (Die Lageberichte des Wehrmachtführungsstabes.

Disse oversiktene må ikke forveksles med Overkommandoens kommunikeer som var bestemt til offentliggjørelse. Oversiktene var en sammenfatning av meldinger fra fronten bestemt for Overkommandoens interne bruk, og tok derfor sikte på å gi korrekte informasjoner. De inneholder derfor en rekke opplysninger som ikke ble offentliggjort i kommunikeene, og har selvsagt heller ikke kommunikeenes propagandamessige form. Eksempelvis gir de opplysninger om den tyske bombing av byene i Møre og Romsdal, noe som ikke ble nevnt i kommunikeene. Oversiktene har ikke tidligere vært gjengitt på norsk. De utdrag som gjengis her, er oversatt etter *W. Hubatsch: «Weserübung»*. S. 297—303. (Utdragene omfatter på langt nær alt som nevnes om Romsdal i disse dagene):

*29. april*, — avsnittet om Luftwaffe:

Molde og Ålesund brenner. . . . . Angrep gjennomført mot krigsskip og handelsskip ved Kristiansund og i Moldefjorden.

*30. april*, Luftwaffe:

I kampområdet Kristiansund-Ålesund-Åndalsnes ingen motstand fra fiendtlig jagerfly. Svakt fiendtlig luftvern ved Molde . . . . Vellykte flyangrep mot havneanlegg i Kristiansund, Ålesund og Åndalsnes. . . . . Ødeleggelse av lageranlegg ved Vinjæra og oljelager i Kristiansund. Branner i Åndalsnes, Ålesund, Namsos og Molde. . . . .

Natten mellom 29. og 30. april ble Kristiansund, Molde og Åndalsnes angrepet med SC50 og brannbomber. Store branner i de 3 byene fastslått.

*1. mai*: Luftwaffe:

Angrep mot fiendtlige troppesamlinger og marsjkolonner ved Åndalsnes.

Natten mellom 30. april og 1. mai vellykte brannbombeangrep mot Kristiansund, Åndalsnes og Sunndalsøra.

*2. mai*:

Kampgruppe Fischer har om ettermiddagen 2/5 nådd Sunndalsøra.

Kampgruppe Pellengahr har kl. 1500 heist rikskrigsflagget på Åndalsnes og forlagt sin stab der.



*Fra Arvid S. Kapelrud:*

## På vakt i Gudbrandsdalen i april 1940

I avsnittet «Ned i Romsdalen» har forfatteren skildret turen nedover dalen natten 30. april. Tunge, dumpe drønn lød i det fjerne.

«Vegen kronglet seg fram. Snart så vi fjellene, Trolltindene. De snøkleddede fjellsider flammert og luet i rødt. Så sterkt var gjenskinnet fra det brennende Åndalsnes at det så ut som om fjellet selv var i brann. Jeg kunde se hvordan fargen endret seg, snart var den sterkere, snart svakere, ettersom ilden blusset opp og sank sammen i den brennende byen.

Det ble stille i bilen. Det var et forferdelig syn vi så, men betagende i all sin villskap, et flammende fjell. Selve snøfjellet i krigens ild, det var som vi i et eneste bilde så vårt eget land for oss i denne aprilnatten. Tause stirret vi, i skjæret så vi gjenskinnet fra flammene i vårt eget indre.»

Så kjørte de gjennom restene av Åndalsnes. Ute på fjorden så de lange grå skygger, det var de britiske krigsskipene. Sperreilden fra luftvernet lå tett over skipene, der de tyske bombeflyene kretset over. — Så gikk turen rundt Isfjorden og videre.

«Vi kom fram til Åfarnes, ferjestedet, hvor generalstabens biler stod i rekke og rad og ventet på å bli ferjet over. Dette måtte gjøres om natten, da det var et altfor risikabelt foretagende på lyse dagen, utsatt for tyske flyangrep. Imidlertid var det nå så langt på natt at det allerede holdt på å bli lyst, og det var ikke tale om at alle bilene kunne bli satt over før dagen kom.»

Kapelrud og de han var i følge med måtte holde seg skjult til neste kveld. Utpå kvelden så de en rekke skip på vei inn mot Åndalsnes, 3 av dem skilte seg ut og kom inn mot kaia på Åfarnes. Det var de britiske destroyere som skulle ta opp de britiske troppene som lå i området der. Slik skildrer Kapelrud embarkeringen:

«Imens var britiske soldater begynt å strømme ned til bryggen, noen med hjelm, andre uten, noen med gevær og andre våpenløse. De brakte sine sårede med seg, og det var mange sørgelige skikkelser å se. Mange gikk med armen rundt en annens hals og hinket av sted, andre hadde bandasjer om hode og armer, noen ble båret på hendene av sine kamerater. De hardest sårede ble forsiktig brakt på bårer som like forsiktig ble lempet ned i barkassen. Denne gikk sine turer regelmessig, og surret av stemmer ute fra destroyeren røpet at infanteristenes glede over møtet med «the navy» var stor, og at tilliten til den var urokket. — Hele evakueringen gikk mønsterverdig og ble avsluttet i de mørkeste timer på natten, hvoretter destroyerne dampet utover igjen.»

## Sør-Norge oppgis

I «Operasjonene gjennom Romerike-Hedemarken-Gudbrandsdalen-Romsdalen» B. II, av oberst *O. Munthe-Kaas*, omtales sluttfasen i det britiske felttog i området slik:

«På Åndalsnes «nådde spenningen sitt høydepunkt», forteller oberstløytnant Beichmann. Veblungsnesbålet, fremkalt ved bombing tidligere på dagen, var nå på sitt høyeste så det lyste rødt til de høyeste fjelltopper langt omkring, de britiske tropper snek seg i lange kolonner ned mot kaien i de dype slagskygger fra brannen, og de britiske kryssere og destroyere gled som spøkelsesaktige skygger i brannskjæret inn for å ta sine kamerater ombord. Ville tyskernes bombefly komme i natt? — natten i forveien hadde de bombet Åndalsnes, formodentlig fordi de regnet med at embarkeringen ville finne sted da og ikke visste om forsinkelsen på grunn av jernbaneulykken. Men denne natten hendte intet — skjønt jeg, som sikkert også mange andre av dem som var med, flere ganger syntes å høre motordur i luften.»

\*

Den britiske krigshistoriker dr. *T. K. Derrys* skildring av evakueringen slutter med disse lakoniske ordene:

«Kl. 0200 2. mai var kaien øde, og felttoget i Gudbrandsdalen var slutt.»

## Melding fra Hærens Overkommando

*Gjengitt i utdrag fra «Krigen i Norge».*

Den 28. april ble overkommandoen underrettet om at de allierte tropper i Sør-Norge og Trøndelag av strategiske grunner ville bli flyttet til andre fronter. Dette førte til operasjoner som måtte hemmeligholdes foreløpig. Uten alliert støtte kunne våre fåtallige norske tropper ikke holde stand i Sør-Norge og Trøndelag, og resultatet er blitt at storparten måtte legges ned våpnene. Dette er skjedd etter fire ukers modig og seig kamp.

Dette første avsnitt i vår kamp for friheten er dermed slutt på en måte som svir i alle norske hjerter. Men vi vil ikke gi opp kampen. Verden skal vite at Norge ikke vil dø, men sette alle krefter inn for å bevare sin selvstendighet. Rettferdigheten er på vår side, og rettferdigheten vil seire til slutt. . . . . .  
Vent og tro også dere som er i de besatte områder!

## Fra den tyske overkommandos kommunikeer

Gjengitt etter *Werner Picht: Feltoget i Norge.*

### 2. mai.

Britene rømmer i feberaktig hast og vill flukt i området omkring Åndalsnes. Uoverskuelige mengder engelsk krigsmateriell er falt i våre hender ved Dombås. Våre fortropper står allerede 40 kilometer sønnenfor Åndalsnes. Der ble 300 nordmenn, som fremdeles ytet motstand, tatt til fange. De hadde til oppgave å dekke britenes tilbaketog. Under inntrykket av disse begivenheter har den norske øverskommanderende i Møre og Romsdal tilbudt å overgi seg og har gitt sine tropper befaling til å innstille den håpløse kamp.

### 3. mai.

Etter at de siste britiske tropper har forlatt området omkring Åndalsnes, og byen selv befinner seg på tyske hender, skrider pasifiseringen hurtig frem i hele Norge. Demobiliseringen av norske tropper i Vest-Norge er i gang. Splittede norske enheter, som ikke har noe kjennskap til situasjonen i sin helhet gjør ennå motstand her og der mot tyske streifpatruljer.

### 4. mai.

Pasifiseringen skrider frem over hele Norge. Rjukan ble i formiddag overgitt til de tyske tropper uten kamp. En general, 127 offiserer og 2500 menige overga seg i Åndalsnes-området. Bytets størrelse kan enda ikke overskues.

## Kommanderende admiral Diesen forteller

Samtale med Norsk Telegrambyrå i Marinens hovedkvarter i Nord-Norge den 17. mai 1940. (Fra «Krigen i Norge»).

.....

«I et avsnitt utmerket særlig jageren «Sleipner» seg. Det lyktes den bl. a. å skyte ned 4-5 tyske fly, og den var stadig ute i hårde strabasser. Jeg så den selv da den rauste avsted ut over fjorden omsvermet av fiendtlige fly. Bombene falt rundt omkring den, og somme tider var den helt borte i sjøsprøytet, men den ble ikke truffet. Den fikk stadig utført sine oppdrag og kom tilbake i god behold, men det slet hårdt både på besetningen og på båten. Engelskmennene var ville av begeistring for «Sleipner»s bedrifter.

I Romsdalsfjorden ble en av våre torpedobåter bombet og senket. Også i dette tilfelle kom besetningen seg unna.

.....

Det har vært en hård tid, slutter admiralen. Våre offiserer og våre mannskaper kan ikke roses nok for sin holdning, og skjønt vi har tapt meget, er stemningen fremdeles den beste. Det er godt to i karene. Det samme kan en si om sivilfolket — ikke minst når det gjelder kvinnene. — Jeg husker særskilt telegrafbetjening og lotter i Molde. De var på plass om bombene sprang rundt omkring. Maken til kjekke jenter har jeg ikke truffet.....»

## General Ruges beretning om kampene i Sør-Norge

Utsendt gjennom Norsk Telegrambyrå i Tromsø 11. mai 1940. (Fra «Krigen i Norge»).

Ruge sluttet sin beretning med disse ordene:

«Og jeg sier til meg selv: La gå, at meget kunne vært gjort bedre, at noen sviktet som man kunne ha ventet mere av, at mange visste at vi ikke var innstillet på krig. Men allikevel. I disse ukene vokste min tro på vårt folk, på offerviljen, på seig-  
heten, på tro og tillit. Jeg har truffet den samme tro og vilje her nord, både blant dem som hører hjemme her og blant dem sørfra som er kommet hit opp for å fortsette striden på ny. Jeg har sett at dette folk ikke vil dø.

Da jeg forlot mitt siste kvarter der sørpå, og sa farvel til den brogede flokk som hadde hjulpet med der, var det en gammel telegrafarbeider som sa til meg: «Dere kommer vel igjen?»

«Og vi kommer igjen!»

## Englandsfarten

### B. I.

I juli 1941, det året da Englandsfarten var på sitt høyeste, dro regattabåten «Viking» ut fra Molde, med 5 mann ombord: Asbjørn Elgenes og Asbjørn Rasmussen, som begge var drevne seilere, videre Nils Rasmussen, Lars Hoel og Edvard Kristensen, de 3 siste lite sjøvante.

«Dei starta frå Molde i godt ver og med god bør, og fulgte leia sørover Otrøyfjorden. Om bord hadde dei ein 20 liters glassballong vatn, ein del hermetikk, litt brød og pålegg, nok til fem-seks dagars fornuftig rasjonering. Målet var Shetlandsøyane. Navigasjonsinstrumentet var eit vanleg spritkompass av den typen mindre båtar bruker å ha liggjande i ein skuff og berre tek i bruk når det trengst. Karane var ved godt mot. «Viking» var litt av ein skarpsiglar, han var bygd av stål, ekstra solid, med god rigg, det var ein båt som tolte sterk vind, retteleg ein stormsiglar.»

Og storm fikk de, den fjerde natten da de nærmet seg Shetland. Like før Elgenes skulle overta sin tårn ved roret fortalte han at nettopp i dette farvannet hadde tvillingbroren hans, Severin, mistet livet da båten hans ble torpedert.

Like etter ble både Elgenes og Hoel skyllet overbord. I den voldsomme sjøen var det uråd å berge dem, enda «Viking» krysset omkring i farvannet i flere timer. Kort før ulykken hadde de observert et britisk fly over seg, og de håpet på hjelp. Men ingen hjelp kom.

«Fjerde døgnet etter at dei hadde skift kurs, såg dei endelig land, men kunne ikkje kjenne seg att. Då var dei så utmatta at dei let det berre stå til. — Og her, kloss inn under norskekysten, strauk endå eit engelsk fly — ein Catalina — over mastetoppen.

Komne inn til kysten, såg dei at det var brot i brot, og falla gjekk tungt over alt hav. Men dei smette inn i eit trongt sund, slo seg forbi falla og rende båten inn på ei lang sandstrand. Her råka dei nokre fiskarar og fekk vite at dei var komne i land på Farstadbukta på villaste Hustadvika.»

De kom seg tilbake til Molde, og noe om turen ble ikke kjent.

«Seks månader seinare var tredje broren, Kåre, på veg til England. Reisa börja aust av Ålesund, men slutta i Trandumskogen, framføre tyske gevær.»

## Den illegale pressen i Molde

Den eneste samlede fremstilling av den illegale pressen i Norge finner en i *Hans Luhn: De illegale avisene*. Her finnes et par avsnitt om Molde:

«En annen radioavis som startet omtrent på samme tid (høsten 1941) er V-POSTEN i Molde. Avisen kom som regel ut hver dag i 250 eksemplarer, helt til juli 1942. Da falt avisen som offer for to angivere, Henry Oliver Rinnan og Ivar Grandes virksomhet i Molde. Avisens redaktør Thorleif Lindtvedt, hans kone og Falk Jacobsen ble arrestert av Gestapo. Lindtvedt og Jacobsen ble etter et lengere fengselsopphold i Norge sendt til Tyskland hvor de satt i Sachsenhausen til krigens slutt. Fru Marit Lindtvedt ble løslatt 14. oktober 1942 da hun skulle ha et barn — tyskerne er jo humane.»

I et senere kapitel heter det:

«I Molde begynte, som nevnt tidligere, Thorleif Lindtvedt å utgi V-POSTEN høsten 1941. Nyhetene tok han inn på en batterimottaker som var stjålet fra et tysk lager. Stensiler måtte han helst til Oslo for å få tak i, men endel fikk han overta fra Sven Sømme som en tid fra Fiskarfagskolen på Aukra hadde gitt ut Q-POSTEN.

Da V-POSTEN gikk inn, begynte Klaus Kristoffersen å gi ut en navnløs maskinskrevet nyhetsavis, som han klarte å holde gående helt fram til frigjøringa. Avisen ble skrevet på gult gjennomslagspapir, og ble populært kalt DEN GULE AVIS.

Sommeren 1943 begynte en annen navnløs maskinskrevet radioavis å utkomme i Molde. Utgiverne var Ørnulv Sehm, Broder Høgseth og Ole Raknestangen.»

(Den illegale presse i Molde er også behandlet av *Jacob Bolstad* og *Arne Ekre*, slik det fremgår av bibliografien.



## Rinnanbandens virksomhet i Molde

Av Frostating lagmannsretts dom av 20. september 1946 i saken mot Henry Oliver Rinnan og hans 29 medskyldige, den kjente Rinnanbande. (Dommen er på 192 sider, trykt med petit, Riksadvokatens Meddelelsesblad nr. 48, 1948). Om Rinnans virksomhet i Molde fant retten dette bevist:

«Gjennom sine agenter som opptrådte som provokatører, utspionerte tiltalte i mai-september 1942 det hemmelige patriotiske arbeid som ble utført i Molde og omegn. Det lyktes tiltalted agenter som opptrådte under dekke av å være norske patrioter å vinne tiltro hos gode nordmenn som tiltalte knyttet til seg som negative kontakter.

Det nevnes så hvordan en av Rinnans agenter under foregivende av at han kunne ordne med eksport av flyktninger til Sverige, forledet en Moldemann til å samarbeide med Rinnan. Så heter det videre:

«Kitty Grande (et medlem av banden) foretok også om sommeren 1942 en reise som kurer for Rinnan, i det hun overbrakte et budskap fra denne til en av hans agenter i Ålesund og hentet denne til Molde til konferanse med Rinnan. Tiltalte nr. 13, Karin Dillner Olsson, foretok i august s. å. en reise til Molde, hvor hun i provokatorisk hensikt på vegne av Rinnan eller dennes agent Ivar Grande, søkte kontakt med Toralf Berg som hadde en ledende stilling i Mil.org. i Molde. Hun vakte herunder Bergs mistanke på grunn av sin etterfølgende opptreden, og han besluttet seg da til å forlate landet. Tiltalte nr. 5, Aksel Mære, som under sin reise som agent for Rinnan befant seg i Molde, anbefalte ham å henvende seg til Rinnan. Han bragte Berg med seg til Trondheim og satte ham i forbindelse med Rinnan som overleverte ham til det tyske sikkerhetspoliti. Berg ble utsatt for tortur og skutt på Falstad av tyskerne 16. februar 1943.

Endel av de personer som på denne måten ble henvist til Rinnan, sendte han til Sverige etter å ha vunnet deres tiltro og ut-

frittet dem om opplysninger, men foruten Berg ble også en del andre overlevert av ham til det tyske sikkerhetspoliti, således Kåre Harang og Johan Sandøy.

Delvis på grunnlag av tiltaltes opplysninger holdt sikkerhetspolitiet rassa i Molde 4. september 1942. Ca. 40 personer ble arrestert og holdt i lengere eller kortere fangenskap. Flere av fangene ble mishandlet av tyskerne. En militærorganisasjon ble opprevet. Etter rassaen ble en av de arresterte, som tidligere hadde deltatt i patriotisk arbeid, forledet til å ta tjeneste hos Rinnan.»

## Russiske krigsfanger i Romsdal

Fra Nils Parelius: *Fra krigstiden 1940-1945. Et tragisk krigsminne*. To russiske fanger rømte fra Bud, ble tatt på Nordmøre — skutt i Årødalen.

«Under den annen verdenskrig ble tusener av russiske og jugoslaviske krigsfanger anbrakt i fangeleirer omkring i landet. Hardt arbeide, dårlig kost og umenneskelig behandling var disse fangenes kår, og et betydelig antall fant sin død her i landet. Noen greidde å flykte fra leirene, og av dem ble enkelte hjulpet av nordmenn, mens andre ble angitt til tyskerne eller norske nazimyndigheter. I siste tilfelle var mishandling og død fangenes skjebne, slik det ble avdekket gjennom en rekke rettsaker etter krigen.

I Møre og Romsdal fylke var det en rekke leirer for russiske krigsfanger. De første fangetransportene kom hit omkring årskiftet 1941-42. Fangene var i en elendig forfatning, utsultet, i dårlige klær og nesten uten fottøy, og mange var syke. De største leirene i fylket var Sunndal, Setnesmoen, Gossen og Molde. Foruten disse leirene var det en hel del mindre leirer, som til dels var arbeidskommandoer under de større leirene. En detaljert oversikt over leirene finnes i en fremstilling utarbeidet høsten 1945 av disponent *L. J. Lunder*, som under krigen hadde kontakt med leirene og som etter frigjøringen forestod arbeidet for ex-fangene.

På Bud var det fra sommeren 1942 og til krigens slutt en mindre fangeleir. Fangene arbeidet med utbyggingen av «Festung Bud», som ligger som et varig minne om Atlanterhavsvolden. Fangenes tillitsmann var den tysktalende Baranowski, som i juni 1945 satte opp et par rapporter om forholdene i leiren. De omhandler også to fanger som flyktet høsten 1942 og en som rømte i februar 1943. Alle 3 ble angitt av nordmenn som de henvendte seg til, fanget og drept.

*Fra Jakob Bolstad:*

## Krigsdager og okkupasjonsår i Molde og Romsdal

FRIGJØRINGEN MAI 1945

7. mai. Helt fra morgenen av var det fredsstemning i luften, og kl. 15 kom den ventede melding: Tyskerne har kapitulert betingelsesløst på alle fronter! Den tyske meldingen kom først, nå venter en bare på bekreftelsen fra den andre siden. —

De tyske batterier ved indre molo og i Grandfjæra hadde skarpskyting i dag morges kl. 9. For siste gang suste projektilene ut over fjorden, slo mot vannflaten, spratt høyt opp i luften og eksploderte med skarpe smell. Stor-Tysklands stemme på avgrunnens rand. — I Myrabakken (Sandveien) setter offiserene opp piggtrådsperringer omkring de store lagrene og barakkene. En vet ikke om det er rettet mot soldatene eller diktert av frykt for sivilbefolkningen. Nå da alt er over, begynner mange å bli mer vennlig stemt overfor de slagne fiender, men mordere og angivere bør få sin straff.

— — —

8. mai.

Fredsdagen begynte med sløret og vått vær, men frampå dagen klarnet det opp med strålende sol og klar himmel, nettopp slik som en gjerne ville se freden komme til landet. Til å begynne med var alle spent på om ett eller annet uventet ville skje, — en visste jo aldri hva tyskerne kunne finne på. Men etter hvert stod virkeligheten klart for alle og flaggene fløy tiltopps omkring i byen, — eller blaffet fra vinduer og verandaer hos dem som ikke hadde stangen i orden. Mange hadde kort og godt sagt flaggstangen opp til ved under okkupasjonen for å unngå de flaggdager som NS-myndighetene gav ordre om.

På Gottfr. Lies Plass var en mengde mennesker samlet for å høre Kronprinsens radiotale som forsvarssjef. Musikk gjennom gatene og friluftsgudstjenesten på kirketomtten ble sløffet for ikke å provosere tyskerne; men et enkelt klokketårn ble reist og kirkeklokkene fikk være med å ringe freden inn. (Tyskerne trodde at klokkestillaset skulle tjene som galge for nazistene.) Fylkesmann Oksvik, som var kommet til byen allerede i går, overtok faktisk administrasjonen i dag kl. 12, og fra i morgen skal hele administrasjonsapparatet være i sving.

HS trådte fram og foretok arrestasjoner av ledende nazister og andre som det var nødvendig å ta i forvaring. Under arrestasjonene på politikammeret laget en tysk militærbil noe bråk i gata utenfor. Det kunne lett ha fått alvorlige følger. Tyskebilen svinget i stor fart forbi den norske HS-bilen, som stod parkert utenfor politikammeret med den følge at en tysker, som stod på stiggrettet, ble slynget i gata. Maskinpistolen hans kom under bilen og ble ødelagt. Tyskebilen bråstanset, soldatene sprang mot folkemassen og brente av flere salver over tilskuernes hoder. Folket spredte seg hurtig og ingen kom til skade. HS-folkene besvarte ikke ilden, heldigvis. — Foruten armbindet var HS-styrkene i Molde utstyrt med militære luemerker (kokarder). Disse luemerkene var fjernet av et parti leirluer som Hjelpekomiteen fikk fra et militærdepot i Trøndelag. Med tanke på frigjøringen ble kokardene klippet av luene og gjemt i B. Widths gt. 10.

## Epilog

Kort etter frigjøringen uttalte general Otto Ruge:

— Vi mennesker glemmer fort.

Gresset gror alt over deres graver som i 1940 ga sine unge liv for land og folk. Og få tenker i dag på alle de menn og kvinner som dengang strømmet sammen og satte livet inn for å bøte på alt som var forsømt i fred, de som dengang reddet Norges ære i en tilsynelatende håpløs kamp og dermed la grunnen for vår senere strid for vår frihet.

Om få år vil også de som stred og falt i de følgende 5 år være glidd ut av folks erindring, — til hverdags i all fall.

Det er livets gang. Vi har så meget foran oss som vil kreve all vår vilje og alle våre evner.

Det som er forbi er forbi. . . . .

\*

Da disse ordene falt, hadde vi krigstiden like bak oss. I år feirer vi 25 års jubileet for frigjøringen. Det er vokst opp en ny slekt for hvem krigstiden er historie. Men fremdeles lever det mange som føler at denne strofen av Nordahl Grieg har personlig appell til dem:

Her skal vi minnes de døde  
som ga sitt liv for vår fred,  
soldaten i blod på sneen,  
sjømannen som gikk ned.  
Vi er så få her i landet,  
hver fallen er bror og venn.

Nils Parelius:

## MOLDE OG ROMSDAL

### I KRIGSTIDEN 1940—1945

*Tillegg til bibliografien.*

- 101 *Ash, Bernhard: Norway 1940.* London 1964. 340 s., ill. kart. Bibliografi.  
(Romsdalen — Åndalsnes med flere bilder.)
- 102 *Bolstad, Jakob: Selskabet for Molde Byes Vel 125 år.* Molde 1967. 79 s., ill.  
(Forhold i okkupasjonstiden nevnes s. 48, 49, 51, 52.)
- 103 *Hartmann, Sverre: Bakgrunnen for den tyske innsatsen av fallskjermtropper ved Dombås.* Militær orientering 8/1952, s. 628-31.  
(Om problem som har sitt utgangspunkt i Åndalsnes' stilling som innfallsport).
- 104 *Hartmann, Sverre: Spillet om Norge.* Oslo 1958. 244 s., ill.  
(Åndalsnes og Romsdals strategiske betydning, særlig i tyskeres militære overveielser og disposisjoner umiddelbart før og under invasjonen i april 1940 behandles flere steder: S. 121 f., 167 f., 174 f., 180, 183, 191 f. — Se også s. 65-66 om tysk spion på Åndalsnes høsten 1939).
- 105 *Hartmann, Sverre: Nytt lys over kritiske faser i Norges historie under annen verdenskrig.* Oslo 1965. 214 s., ill.  
(Åndalsnes' militære betydning i 1940 s. 50, 92.)
- 106 *Lerheim, Engelbrekt: Rapport fra Møre infanteriregiment nr. 11 fra krigen i Nordre Gudbrandsdal og i Romsdal i tiden 11/4-2/5 1940.*  
104 s. maskinskrevet manus pluss 6 sider bilag. Foreligger også som stenciltrykk, fremstilt ved I. R. 11's kontor i Molde 1970. 56 s. pluss 5 sider bilag, ca. 20 ekspl.

- 107 *Møller, Rolf: Spredte minder fra aprildagene 1940.* Romsdalsmuseets årbok 1969-1970.
- 108 *Tjelle, Lorentz: Romsdals sals- og kjøpelag,* Molde. Beretning til 50-årsjubileet 1920-1970. Molde 1970. 35 s., ill. S. 15-16: Salslaget under krigen.
- 109 *Zerkaulen, Heinrich: Strasse 50.* Eine Erzählung aus Norwegen. Verlag «Die Wehrmacht» K. G. Berlin. Prag 1941. 183 s. pluss 8 s. billedstoff. (Bl. a. foto med tekst: Heinrich Zerkaulen auf der Fahrt nach Åndalsnes 1940). (Boken behandler i dikterisk form opplevelsene til en tysk militæravdeling som kom til Norge med krysseren «Blücher» og som rykket frem langs riksvei 50 til Dombås og derfra til Åndalsnes april-mai 1940) — («Ausgehend von den Unterlagen tatsächlicher Erlebnisse...») (S. 125 ff om fremrykningen Dombås-Åndalsnes. S. 138-160: V. «Die Trollin vom Romsdal». Kap. VI s. 161-181 inneholder endel om Åndalsnes).
- 

- 24 *Clark, Dudley: Seven assignments* — Foreligger også i norsk utgave, *Syv oppdrag*, overs. av Ella Mc. George. Oslo 1950. 272 s. (Med en innledning av feltmarsjal Wavell.)
- 

#### *Rettelse:*

Asbjørn Sæbø er feilaktig oppgitt som forfatter til skriftet nr. 88 *Tresfjord Meieri 1920-1970*. Det rette forfatternavn er *Petter J. Rypdal med flere*.



Nils Parelius:

## MOLDE OG ROMSDAL

### I KRIGSTIDEN 1940—1945

*Tillegg nr. 2 til bibliografien.*

- 110 *Andresen, Alf Pahlow: Gulltransporten.* Mannskapsavisa 1951.
- 111 *Buckley, Christopher: Norway. The commandos. Dieppe.* London 1951. 276 s. Illustr. Kart.  
S. 3-155: The campaign in Norway (Romsdalen—Åndalsnes).
- 112 *Foss, Peder: I tysk krigsfangenskap 1943-1945.* Trondheim 1970. 68 s. Illustr. — Trykt for slekt og venner.  
(Om arrestasjon i Åndalsnes, sjef for sivilforsvaret m.v.)
- 113 *Gerhardsen, Einar: Fellesskap i krig og fred.* Erindringer 1940-1945. Oslo 1970. 255 s. Illustr.  
S. 22-28 om turen ned Romsdalen, via Åndalsnes til Molde og oppholdet der, og om gulltransporten nordover.
- 114 *Iversen, Bjarne: Norges Statsbaner i krig. — Raumabanen.* Alle Menns Blad nr. 48, 49, 50 for 1960. Illustr. med tegninger.  
(Forf. forteller om sine opplevelser som lokomotivfører på Raumabanen i krigstiden. 1940).
- 115 *Kemp, P. K.: Victory at Sea 1939-1945.* London 1957. 383 s. Illustr.  
S. 36-69: Operations off Norway.
- 116 *Larsen, Rolf: 1940. En kort oversikt over hendelsene i april-dagene på Åndalsnes, Veblungsnes, Verma og Dombås.* Åndalsnes 1970. 95 s. Illustr. Trykt i 250 eks.  
(Foruten selve krigshendelsene behandler boken også tidsrommet fra sommeren 1939 — spionasje, beredskapstiltak — og har også en oversikt over de første okkupasjonsmåneder. Boken har 69 bilder, hvorav mange ikke har vært offentliggjort tidligere.)
- 117 *Lohmann, W. und H. H. Hildebrand: Die deutsche Kriegsmarine 1939-1945.* B. 2. Bad Nauheim 1956.  
Norwegen/Nordküste 124 9-10. d) Kommandant der Severteidigung Molde.

(Inneholder oversikt over den administrative inndeling av det tyske sjøforsvar i fylket, med navn på de offiserer som tjenestgjorde der.)

- 118 (*Moen, Sigmund*): *Romsdal Songarlag i 40 år 1910-1950*. Aukra 1950. 47 s. Illustr.  
(Om song og songarstemne i krigsåra).
- 119 *Nielsen, Ragnvald Roscher*: *Tappenstrek*. Fra Fredriksten til Bergenhus. Trykt privat for slekt og venner. Bergen 1970. 209 s.  
S. 120: Om den britiske landsetting på Andalsnes.  
S. 124-129: April-mai 1940, ned Romsdalen, møte med oberst Thue på Horgheim, til Molde og avreise derfra med HOK.  
Jfr. også s. 159-160 om besøk i Molde våren 1941.
- 120 *Nordahl, Konrad*: *Med LO for friheten*. Oslo 1969. 246 s. Ill.  
S. 38-41: Romsdalen-Molde i april dagene 1940.
- 121 *Roskill, Stephen Wentworth*: *The war at sea 1939-1945*. — History of the second world war. United Kingdom military series. Vol. 1-3. London 1954-61. Illustr. Kart.  
S. 169-205: The Norwegian Campaign 8 th April — 15th June 1940.
- 122 (*Røgeberg, Olav*): *Krigen i Norge. Fra Sola til Tromsø*. Red. Olav Røgeberg. Utg. av Gyldendal Norsk Forlag. Oslo (1946) 64 s. Billedverk.  
S. 8-9: 388 hus ødelagt eller skadet i Molde (tekst med 12 bilder.)
- 123 *Røkke, Bjarne Th.*: *Andalsnes 1940*. Mannskapsavisa 1951.
- 124 *Scarfe, Ronald*: *In the Norwegian trap; the battle for and in Norwegian waters*. The first complete account of the political and strategical background of the struggle for Norway, the fights in Norway and the prospects, the real truth unveiled, set against Herr von Ribbentrops lies of April 27th. — London 1940. 517 s. Kart.
- 125 *Solhjell, Sig.*: *Møre og Romsdal Trygdekasselag 1912-1952*. Orkanger 1954. 274 s. Illustr.  
(Om trygdekassene i Romsdal i krigstiden).
- 126 *Tjønneland, Olav*: *Krigen i Norge 1940*. — En Leicareportasje. Oslo 1945. — 450 nummererte eks.  
(Ca. 50 av bildene er fra Romsdal.)
- 127 *Ulstein, Ragnar*: *Samarbeid om samferdsel*. Møre og Romsdal Fylkesbåtar 1920-1970. Ålesund 1970. 246 s. Illustr.  
S. 125-141: Krigsåra.

- 128 *Vian, Philip* (Admiral of the Fleet): *Action this day*. A war Memoir. London 1960. 223 s. Illustr.  
S. 32-49: The campaign in Norway. (S. 39, 40, 43, 44 om Romsdalsfjorden, Andalsnes, Molde.)
- 129 *Risting, Johs. og Nils Parelius: Fra Feltoget i Norge 1940*. En hvitbok utgitt illegalt under okkupasjonen. — Serien «Til studium og eftertanke», utgitt av Norges Forsvarsforening. Nr. 98. April 1971. — Nr. 4/1971. Med innledning av Nils Onsrud, president i Norges Forsvarsforening. — Elverum 1971. 59. s.  
Jfr. nr. 44 i bibliografien.  
Om Molde og Romsdal s. 9, 11, 35-36, 39.
- 130 *Macintyre, Donald: Narvik*. London 1971. (British Battles Series). (Første utg. 1959). 238 s. Illustr. Kart.  
Boken omhandler den britiske flåtes operasjoner under krigen i Norge 1940, med bred fremstilling også av begivenhetene i Romsdalsfjorden -- Andalsnes, s. 129-170.
- 

*Anmerkning:* En rekke av de her oppførte titler finnes ikke i de sentrale bibliografier, det samme gjelder forøvrig mange av titlene i denne bibliografien og i tilleggsliste nr. 1.

Disse titlene finnes hverken i Norsk militærhistorisk bibliograf eller i Bibliograf til Norges historie: 110, 114, 115, 117, 122, 123, 126, 128. (Nr. 110, 114 og 123 faller øyensynlig utenfor rammen for disse bibliografiene). Nr. 124 ikke i Norsk militærhist. bibl., men i Bibl. til Norges hist. — Nr. 118 og 125 finnes ikke i Norsk Bokfortegnelse eller i Bibl. til Norges hist.

---

I bibliografien ble det oppgitt at den var trykt med støtte av Molde Bibliotek og Møre og Romsdal Fylke. I stedet for Molde Bibliotek skal det stå *Norges Hjemmefrontmuseum*.

124 The Book of Job in the Hebrew Bible. A study  
in the history of its interpretation.  
München, London 1969. 232 s. 12,-.

2. ut uti uti uti uti uti uti uti uti uti uti uti  
ut uti uti uti uti uti uti uti uti uti uti  
ut uti uti uti uti uti uti uti uti uti uti

125 The Book of Job in the Hebrew Bible. A study  
in the history of its interpretation. — Series  
«The history of the interpretation of the Hebrew Bible»  
Volume 1. — 1969. 232 s. 12,-. 1971. 232 s. 12,-.  
This is the second volume in the series «The history of the  
interpretation of the Hebrew Bible».

126 The Book of Job in the Hebrew Bible. A study  
in the history of its interpretation. — Series  
«The history of the interpretation of the Hebrew Bible»  
Volume 2. — 1971. 232 s. 12,-.

127 The Book of Job in the Hebrew Bible. A study  
in the history of its interpretation. — Series  
«The history of the interpretation of the Hebrew Bible»  
Volume 3. — 1972. 232 s. 12,-.  
This is the third volume in the series «The history of the  
interpretation of the Hebrew Bible».

128 The Book of Job in the Hebrew Bible. A study  
in the history of its interpretation. — Series  
«The history of the interpretation of the Hebrew Bible»  
Volume 4. — 1973. 232 s. 12,-.  
This is the fourth volume in the series «The history of the  
interpretation of the Hebrew Bible».

129 The Book of Job in the Hebrew Bible. A study  
in the history of its interpretation. — Series  
«The history of the interpretation of the Hebrew Bible»  
Volume 5. — 1974. 232 s. 12,-.  
This is the fifth volume in the series «The history of the  
interpretation of the Hebrew Bible».

E. K. Hansen Eftf.

Molde 1971